

1

Xoão Paxistha e thêã

¹ Hwei thêã ka ki Yai Pata Ihilupè Jesus Cristo makasi thêã, totihi mãhi thêã. ² Yai Pata thêã wawèmatima Isaias e ha hapènaha Yai Pata a kuu hikioma Yai Pata thêã oni hamè, —Hukèatima ya ximaÿ mao xoao tèhè palÿotima Xoão ya thè lãa ximaÿ. Ýhÿ palÿotima a ka kinè thèpè yèmèkamapè, hukèatima thêã thay palÿopè. ³ Ulihi wawèo wi hamè wã naki lãa hwatayu, hapènaha a kulayu, “Pata wama a nè xaali tapu, Pata thè yai huimaÿ, wamakÿ pihi xaaliapaplalio Pata wama e thêã huapè, pelio xèo tèhè yo lõximaÿ ka kulenaha wamakÿ pihi lõxiplalio.” – Ýnaha Xoão a lãa ku, Isaias a kuma.

⁴ Hwei palÿotima Xoão Paxistha a ka ki ulihi wawèo hamè a pÿlÿoma, Yai Pata e thêã hilamama. Hapènaha a kutima, – Kaho wa hõximi ha wa pihi lètaliu, Yai Pata thè ha wa pihi kuki, aho hõximi thè ha Yai Pata a nè wayaÿ maplopè. Ýhÿ tèhè wa he ñhomamolayu, – Xoão a kuma.

⁵ Xuteia ulihi kuta ka mãhile halanè thèpè huimama, Xelusalẽ halanè thèpè pleè walokema,

Xoão e theã hĩlpe he. Thèpè ka walokeni thèpè ka kinè kama hõximi thè ha wawèmälèhenè Xotão u hamè Xoãonè thèpè he ñhomama. ⁶ Kamelu husu uku tiano uku ha Xoão a titioma, kapixakỳ kulenaha kama e thèkỳ kuoma. Yalo sikỳnè a kõtho òkaoma. Kamanè kesikamapè wama, puu ulihi theli upè plee wama. ⁷ Hapènaha thèpè noa thama, – Ai thè lĩa huimaỳ, a Pata ka yai, a kohipè ka yai a huimaỳ. Ỹhỳ kulenaha ya he wèaimi mãhi, Kama kĩamatima ya e xĩlo. ⁸ Kami yanè mau unè wamakỳ he ñhomaỳ maki thè lĩa ka huimaỳ wi a ka kinè a nè Utupè titimamoki, – ñnaha Xoaonè thèpè noa thama.

Xoão Paxisithanè Jesus he ñhomama.

⁹ Ỹhỳ tèhè Kalileia ulihi halanè, Nasale sitaxi halanè Jesus a huimama. Ỹhỳ tèhè Xotão u hamè Xoãonè Jesus he ñhomama. ¹⁰ A he ñhomamu ha hulaplalènè a hwaxulukema. A hwaxuluki kloke kloke pè ha kaloplalènè tile halanè Yai Pata thè nè Utupè ithoimama, holeta kulenaha a ithoimama, Jesus e ha a lokema. ¹¹ Tile halanè Yai Pata wã pètaliokayoma, — Ipa Ihiluyè wa, Kami yanè wa nohimaỳ mãhi, Kaholiha ya xi yai toplalu, – theã ku hayoma.

Satanasnè Jesus a wapay.

¹² ÿhÿ tètè Yai Pata thè nè Utupènè ulihi plokeo wi hamè Jesus a lulupu xoaoma. ¹³ Ulihi plokeo wi hamè, yalo pè waitheli ka kule hamè 40 tias Satanasnè Jesus a wapama. ÿhamè ãxu pènè Jesus a pailiplalema.

Xoão a titikema he, yano kohipè hamè.

¹⁴ Elotisinè yano kohipè hamè Xoão a titikema. Yano kohipè hamè Xoão a kuo tètè Kalileia ulihi hamè Jesus a huma, ÿhamè Yai Pata totihio wi e thèã weyoma. ¹⁵ Hapènaha a kuma, — Thè lã kuplu wi thè kuplu ahete. A Pata ka yai a waoto patamu ahete. Kuè yalo hõximi thè ha wamakÿ pihi lètalió, totihio wi thèã ha wamakÿ pihi kuki, – Jesus a kuma.

Kalileia ulihi hamè Jesusnè thèpè yailema, Kama a nosiã huape he.

¹⁶ Kalileia u plaukuo wi kasi ha Jesus a hu hulu tètè, Simãonè kama oxelima Antèle a xè yuli yãkamotima thèkÿ keamapÿ paoma, yuli yãkatima

Makos 1

kỳpè kuoma yalo. Jesusnè kỳpè taalema. ¹⁷ Ýhỳ kỳpè ha Jesus wã hwama, — Wahakỳ huimaỳ, kamiliha wahakỳ nokaki, yanomae yãkatima wahakỳ thaplapè, ipa waha thèã weyu paxiopè, kamiliha thèpè pihi kuopè, – a kuma. ¹⁸ A ha kulènè thè kỳpè nokaa xoakema, yãkamotima thèkỳ taplapylèhuluma.

¹⁹ Waĩsipè Jesus a ha hu hulunè Sepeteu ihilupè e kỳpè taalema, Xiaku a, oxelima Xoão a xè, kanoa halanè yãkatima thèkỳ totihapỳma.

²⁰ Jesusnè kỳpè nakaa xoalema. Nakalema yalo kanoa ha Sepeteu a taplapylèhuluma, nosiamano thèpè kãe taplapylèhuluma. Jesus e ha kỳpè nokaoma.

Yanomae thèpènè thè thay tay ka mahi Jesusnè thèpè thama.

²¹ Sitaxi Kapenau hamè Jesus nosiã huay wihi, pè ka nakani thèpè kãe ayoma. Sapatu a kuo tèhè Xuteu theli pè thouhay wi yano ha thèpè kãe walokema, ýhamè Jesusnè thèpèã hilamama.

²² Jesus e ha thèpè pihi wènahamoma, Jesusnè thèã tay mãhioma yalo, Kama wã hway kohipè mãhioma. Yai Pata wasu wi thèã hilatima pènè

thèã ka weyu wihinèha mǎi. Wènaha hilamatima pènè thay weyu paxioma tha? Ỹhỳ pènè thèã tay mǎhionimi he, hilamay kohipèonimi he.

²³ Xuteu theli pè thouhay wi yahi ha thèã weyu tèhè, ãxu a ka hoyaleni pihi kãeo wi wã naki hwalayoma, ²⁴ — Huu, Nasale theli wa, Jesus wa. Wamale nẽhè maplay huu ma tha? Kami yamakynè wa tay, Yai Pata thè noa mǎhi wa e, kaholiha hõximi e thè kuaimi mǎhi, – a haali kuma. ²⁵ Ỹhỳ tèhè Jesusnè ãxu a ka hoyaleni a wasuma, — Mamakai, wã hwanomai, wa xĩlo ayu, – e kuma. ²⁶ ãxu a ka hoyaleninè wǎlo thè ha laekea ha mǎhilènè, ìkalinè wã ha lãamolènè, a tokulayoma. ²⁷ Plee thèpè pihi hètymo mǎhioma yalo, thèpè wǎliyoma: — Wènaha tha? Hwei kulenaha yama thèã taimi. Jesusnè thèã weyu tèhè thèã weyu kohipè, thèã weyu xaali. Jesusnè ãxu pè ka hoyaleni pè wasu tèhè pè wasuo lope mǎhi, – thèpè pihi hètỳhè kuma. ²⁸ Kalileia ulihi hamè thèpè ka kutalenaha Jesus wǎha hĩlia lopelema he.

Jesusnè wǎloho thèpè halomalema.

²⁹ Thouhay wi yahi halanè Jesus xè thèpè kãe ha aalènè Simão yano hamè, Antèle yano e paxio

Makos 1

wi hamè, Xoão xè, Xiaku xè thèpè huu xoama.

³⁰ Ỹhamè Simão yesi e pèy m̃hi yèlyoma, a yopi m̃hioma. Kuè yalo thèpè ha kopanè Jesus a lope yèmèkamama. ³¹ Kuè yalo yesi e yèlyo pè ha Jesus a ikukema. A ha ikuikènè yesi imikỳ ha huèlènè a hokumalema. A ha hokumalènè a saĩplalioma. Ỹhỳ tèhè wamotima thèpè thaaxoplalema, thèpè iyamapè.

³² Thè ha weyalènè Simão yano hamè wãloho thèpè poimama he, thèpè ka pèy wi thèpè xè, ãxu pè ka hoyaleni yanomae thèpè ha pè ka titioni thèpè xè, Jesus e ha ỹhỳ thèpè wãloho poimama he. ³³ Ỹhỳ yahi hamè, pelio naka ha, sitaxi ha plee thèpè ka pỳlyo wi thèpè kōkaplalioma. ³⁴ Jesusnè wãloho thèpè halomalema, ãxu pè ka hoyaleni pè wãloho kãe yaxulema. Pè yaxulema maki pèã yai hwamanimi, Jesus a nè ỹhỳpèaỳ yalo he.

³⁵ Halu hulu tèhè, Jesus a ha hokulènè sipo hamè yami a ayoma. Tè siã waiopè ha Yai Pata thè ha wã hwama. ³⁶ Simãonè Jesus a hètỳma, Simão nohi e pè xè. ³⁷ Jesus a ha taalèhenè pèã hwama, — Plee thèpènè wa hètỳ kulahenè, — pè kuma.

³⁸ Jesus wã hulayoma: — Hapo xa, ai yayua yahi pè ka kuplai hamè yamakỳ huu nomỳhỳo, ỹhỳ ya thèpè hilamaỳ pièkopè, ỹhỳ ya pè kãe hilamaỳ

huma yalo, – Jesus a kuma. ³⁹ Kalileia ulihi hamè a huu pièkoma, Xuteu theli pè thouhay wi yahi pè hamè Jesusnè thèpè yèmèkamama, ãxu pè ka hoyaleni pè kãe yaxuma.

⁴⁰ Wãlo a sikỳ taleo wi, lepla wãha ka hilaỳ wi, Jesus e ha a ikokema. Mahekoko kỳ ha a loa ha xãkokoikènè Jesus e ha wã haali hwama, — Kaho wanè wale halomaỳ pihio tèhè ya halolayu, – e kuma. ⁴¹ Jesusnè a mamoku nè ohote thama yalo a ha hupèlènè wã hwama: — Awe, wa halomaỳ pihio. Wa halolayu, – Jesus a kuma. ⁴² Ýnaha e ha kulènè wãlo a haloaxoalayoma, tè sikỳ talemaỳ wi thè wai maaxoaplalioma.

⁴³⁻⁴⁴ Ýhỳ tèhè Jesusnè wãlo a noa kohipè thama. Hapènaha a kuma, – Ai wa thè yèmèkamaỳ palỳo nomai. Moisesnè wamakỳ noa thapìnèha wa thè thay. Yalo a ãximamotima wa ha tènè, Yai Pata thè ha noa huatima e ha wa hu xaaliki, Kamanè yalo a ãximapè, kamanè wa totihi taplapè, – Awe, a halolayonoa, – a kupè. Plee thèpènè wa halu kãe taape he. — Ýnaha Jesus a ha kunè wãlo a xèmèlema. ⁴⁵ Kulenaha Jesusnè a noa thama maki wãlo a ha aalènè plee thèpè yèmèkamama. Plee thèpè yèmèkamama yalo sitaxi pè hamè Jesus a ikuo totihiplonimi, plee thèpènè Jesus a nè

ÿhÿpèlema yalo. Sitaxi sipo hamè, ulihi wawèo wi hamè Jesus a xĩlo kuotima. Kuotima maki kutalenaha thèpè halanè Jesus e ha thèpè ikuo he yatio xoaoma.

2

Jesusnè walo a huplu mao wi a halomalema.

¹ Waĩsipè thè nè ha tetelènè Kahwanau hamè Jesus a yapaakõlayoma. Jesus wã kõa kopenoa ha, ² Plee thèpè ikoamãhikema, yano a koma mãhimakema he. Sipo hamè maki wãloho mãhi thèpè uplahaoma. Jesusnè Yai Pata thèã weyoma. ³ ÿnaha thèpè ma kuo pao tèhè ai ⁴ thèpènè a huplu mao wi thè maopoimama he. ⁴ Jesus e ha thè totopu pihoma makihi, ai thèpè lèa mãhi ha, yano a heaka hamè tile hamè thè ha kaloplalÿhalÿhenè, a huplu mao wi kama e yèlèo wi thè thaly ha a pihi kãe ithomalema he.

⁵ Jesusnè thèpè pihi xaali ha taalènè a huplu mao wi e ha wã hwaa xoalayoma, — Ihiluyè, aho hõximi wa pè ka thani ya thèã maplamaÿ, – Jesus e kuma.

⁶ Ỹhỳ tềhè Xuteu pata thèpè, Yai Pata wasu wi thèã hìlamatima pè ka ki pè tỳkỳo aheteoma, hapènaha thèpè noa thamoma, ⁷ — Huu, Jesus hōximi mǎhi wǎ hwaatikolayoma! Wènaha a pihì hōle ha kunè hōximi thè lǎa hōle maplamaỳ tha? Kama Yai Pata a imi! Yai Pata thè xǐlonè hōximi thèã xǐlo maplamaỳ taỳ, ai thènè thè maplamaỳ taimi, – ỳnaha pè noa thamoma.

⁸ Jesus e ha thèpè pihì ùuxi kutalio wi Jesusnè thè taahikialema. Thèpè pihì ùuxi taalema yalo hapènaha Jesus a kulayoma, — Wènaha wamakỳ pihì kuu kula? “Hwei a ka kinè hōximi thèã maplamaỳ taimi, yanomae a xǐlo yalo,” wamakỳ pihì kuu tha? ⁹ “Aho hōximi ya pè maplamaỳ,” ya xǐlo kuu puo tha? Mǎ, ya kuu puoimi. Kuè yalo hwei a ka plale ha, “Wa hokutalio, aho yèlèotima wa thèkỳ kǎe totihi ayuhulu,” ya pleè kuu puoimi. ¹⁰ “Haixopè, a ka Yanomaeplalioni hōximi thè maplamaỳ ta noa,” wamakỳ pihì kupè, kami wale kanasi ha taanè, – Jesus a kuma. Kuè yalo thè huplu mao wi e ha wǎ hwaaxoalayoma, ¹¹ — Wa hokutalio, aho yèlèotima wa thèkỳ kǎe kōaxoapohulu, – Jesus e kulayoma. ¹² E ha kulènè a huplu mao wi a hokuaxoatalioma, kama yèlèotima e thèkỳ kǎe

aaxoatalèhuluma. Plee thèpè mamò xatio tèhè kulenaha thè kuplalioma. Thèpè pihi wènahamo mãhioma yalo Yai Pata wãha totihi mãhi thama he. Hapènaha thèpè kuma: — Awe, hwei kulenaha ai yama thè taplayè palỳonimi, – thèpè kuma.

Jesusnè Lehwi a nakaỳ.

¹³ Kalileia u plaukuo wi kasi hamè Jesus a huu kōo tèhè wãloho mãhi thèpè ikokema. Jesusnè Yai Pata thèã ha thèpè hìlamama. ¹⁴ Jesus a huu hulu tèhè Auhweu ihilupè e, Lehwi wãha ka kule a taalema. Homa theli pata thèpè ha xineilu pè ka toay wi yahi ha Lehwi a tỳkỳoma, Xuteu theli pè ha xineilu pè ha nakanè Homa theli pè ha pè hỳpỳapè. Hapènaha Jesus e kulayoma, — Kamiliha wa nokaki, ya thè thay wi wa thè thay paxiopè, – e kuma. E ha kulènè Lehwi a nokao xoaoma.

¹⁵ Lehwi e yano hamè Jesus a titi iyama, Jesus nosiã huaỳ wihi pè kãe iyama. Ýhamè xineilu toatima pè wãloho kuo paxioma, hōximi thè ka thay wihi thèpè plee wãloho pailioma, Jesus e ha wãloho mãhi thèpè nokaoma yalo. ¹⁶ Hwaliseu pè, Yai Pata wasu wi thèã hìlamatima pè ka ki pènè Jesus a iyay taalema he. Ýhỳ Hwaliseu pènè

hõximi thè ka thay wihi thèpè ha, xineilu toatima pè ha, Jesus a pailia taalema yalo he, Jesus nosiã huay wihi pè ha pèã hwama, — Wènaha Jesus a pihi ha kulènè xineilu toatima pè ha xè, hõximi thatima pè ha xè a hwexia kula? – thèpè kuma.

¹⁷ Jesusnè thèã ha hĩilènè thèpè noa thay xoaoma, — Thèpè ka temii thèpè hwỹlỹmay taỳ wi e ha thèpè tootoimi. Thèpè pèy wi thèpè xĩlo totoo. Ỡhỹ kulenaha Kami ya plee kua, thèpè totihi ka himu wi kami yanè ya thèpè nakaỳ hunimi. Thèpè hõximi ka himu wi thèpè ha ya huimama, hõximi ha thèpè pihi lètopè, – Jesusnè thèpè noa thama.

**Jesusnè thèpè hilamay kõo tèhè hapènaha a kuu,
— Ipa thèã ha hote wama thèã nikele nomai!
– a kuma.**

¹⁸ Xoão nosiã huay wihi pè xè, Hwaliseu nosiã huay wihi pè xè pè iyanomai pè huataloma. Ỡnaha thèpè kuama yalo ai thèpènè Jesus a wãlima, hapènaha pè kuma, — Xoão nosiã huay wihi pè xè, Hwaliseu nosiã huay wihi pè xè iyanomai huatalu maki, Kaho wa nosiã huay wihi thèpè iyanomai nikelaimi tiko. Wènaha kaho wa

pihi ha kunè kulenaha aho pè kuaỳ paxio tha?

– Jesus a wālima he.^a

¹⁹ Hapènaha Jesusnè pè noa thama, – Wālonè thuè a toaỳ tēhè xi toplalu thèpè toayu. Plee thèpè kãe hwesitamu, thèpè iyaỳ xīlo, thèpè xuhulumu iyanomai huataloimi. Wālonè thuè a toaỳ wi a pailio xoaο tēhè plee thèpè xi toplalu hwesitamu.

²⁰ Wālonè thuè a toaỳ wi ỹhỳ a ha aalènè ỹhỳ tēhè thèpè ohi xīlo huatalu, pè xuhumu yalo.

²¹ Kapixakỳ hoteo wi kỳkỳ pèka holao wi ha tuteo wi wa kỳkỳ yètèmaki tēhè thè totihiploimi thale, pèka a xīlo mǎhia tikolayu. Kuè yalo hote kỳkỳ ha tute kỳkỳ yètỳmami he. ²² Hapènaha thèpè plee thaimi he. Uhwa upè tuteo wi upè ka ki thaly hoteo wi thaly ha upè titimaimi he. Kulenaha thèpè thay he tēhè thaly wālimolayu, upè plee

^a **Makos 2:18** thēã waotoplopè hwei wa thēã oni taay: *Iyanomai a ka ki wènaha tha? Hapènaha Xuteu theli pènè thè thama he. Yai Pata thè ha pēã hwati pihio he tēhè, Kama e ha thèpè pihi yai kaihioti pihio tēhè thèpè uwè iyaỳ tēlakema he. Ai thènè Yai Pata thè ha ai thè nakaỳ pihio hãtho, ai thènè kama hōximi thè ha a ha xuhulumolènè kulenaha thè plee thama. Ei, ỹhỳ thè ha thèpè iyanomai huataloma. Ỹhỳ tēhè wakala pè ha haiyuplalènè, ai thè tēhè thèpè xīlo iyaỳ kuo kōoma.*

wãlio paxio. Hapènaha thèpè thay tèhè thè xĩlo xaali. Uhwa upè tuteo wi upè ka ki thaly tuteo wi ha upè xĩlo titiki. – Ýnaha Jesus a kuma.

²³⁻²⁴ Sapatu thè kuo tèhè, waximi holu wi thè wakala thè ka ki tèhè, hutu hamè Jesus a huma, Kama nosiã huay wihi thèpè xè. Thèpè ohioma yalo wamotima thè mopè huka huluma he. Mopè hukay ha taalèhenè Hwaliseu pènè Jesus a wãlima, — HUUU! Wa thèpè ha taanè! Weti pei thè ha kulenaha aho thèpènè thè thay tikoã kula he? Moises wasu wi thèãnè ýhý thè thay wasu waoto, sapatu a tèhè kianomai, – thèã oni kuu, – Hwaliseu pè kuma.

²⁵ Hwaliseu pè ha hapènaha Jesus a kuu hwýtýoma. — Yutu ha Hei Tahwinè thè thay wi wama thèã taimi tha? Tahwi xè, kama e ha thèpè ka nokaoni pè xè pè nè ta ohio pi tèhè hapènaha Tahwinè thè thay paxioma. ²⁶ Yai Pata yahi hamè Noa Huatima a pata Apiata wãha kuo wi a kuo tèhè ýhamè Tahwinè thèpè ka nokaoni pè ohi kãe kopema. Ýhý tèhè Yai Pata thè ha noa mãhi pão e kuo wi thè ha tènè ýhý pão way paxioma, kama e ha thèpè ka nokaoni thèpè ha thè plec hýpýkema. Ýhý noa mãhi pão a maki, noa huatima thèpè pihi

xĩlooma maki, Tahwi nè ÿhỳ pão thè ha tènè thè plee wama he. – Jesus a kuma.

²⁷⁻²⁸ Hapènaha Jesus a plee kuma. —Yai Pata thènè yanomae thèpè ha thaplalènè, waximi holu wi thè wakala thaa nomÿhÿplalema, yanomae thèpè pailiplapè, thèpè waximi holopè. Kuè yalo Kami yanomae noti ya, Patamu wi ya ka ki, waximi holu wi wakala ha ya plee patamu paxio, – Jesus a kuma.

3

Jesusnè thèpè halomaỹ kōoma.

¹ Xuteu theli pè thouhaỹ wi yahi hamè Jesus a ha ikoakōkènè ai thè imikỳ hōximi mǎhi taalema.

² Ai thèpènè Jesus wǎha hōximi thaỹ pihoma he, kuè yalo Jesus e ha thèpè mamō kaihioma. Thèpè kǎỹ mao wi thè wakala kuoma yalo, sapatu wǎha kuo wi thè kuoma yalo, thèpè mamō kaihioma. Thè imikỳ hōximao wi thè haloa hǎthomǎli ta, thèpè pihi ku yalo. ³ ÿhỳ tènè thè imikỳ hōximao wi ha Jesus wǎ hwaaxoalayoma, — Hōyamè plee thèpè mamathali tènè wa uplaki, – Jesus a kuma.

⁴ A ha uplaikènè Jesusnè thèpè wāli xoaoma, — Wènaha Yai Pata thèã oni ku tha? Sapatu thè kuo tèhè totihi thè thay pihimi tha? Hōximi thè thay pihi tha? Thèpè pailiplay pihimi tha? Thèpè xīlo xèplay pihi tha? – kulenaha thèpè wālima. Ýnaha Jesus a kuma maki thèpèã huonimi.

⁵ Jesus a ha wayètalenè thèpè taay pièkoma, wālo e ha thèpè nè ohote thanimi tiko ha a xuhulumoma. Ýhỳ tèhè thè imikỳ hōximao wi ha Jesus wā hwalayoma, — Wa imikỳ totoki, – e kuma. E ku tèhè imikỳ totoaxoakema. Ýhỳ tèhè a haloaxoalayoma, a yai totihi māhiaxoaplalioma. ⁶ Ýhỳ tèhè Hwaliseu pè aaxoalayoma. Hwaliseu pènè Eloxiano thèpè ha nakanè thèpè noa thayu xoaoma, Jesus a nomamay pihio wi thèã thaaxoaplalema he.

⁷ Kalileia u plaukuo wi hamè Jesus a hu nomỳhỳoma, Kama nosiã huay wihi thèpè xè. Kalileia ulihi hamè thèpè ka pỳlỳo wi Jesus e ha thèpè nokalayoma. ⁸ Jesusnè thèpè ka thay wi thèã ha plaukulènè, wāloho māhi thèpè huimama, Xuteia halanè xè, Xelusalẽ halanè xè, Ithumeia halanè xè, Xotão u pukatu halanè xè, Xilu ahete halanè xè, Sitõ ahete halanè xè, wāloho māhi thèpè huimama. ⁹ Thèpè wāloho māhi yalo Kama nosiã

huaỹ wihi pè ha Jesus wã hwama, kanoa a kãpu paope he, Jesus e ha thè hĩxiki mãhi maopè, thèpè hilamaỹ tèhè.

¹⁰ Jesusnè wãloho mãhi thèpè halomalema yalo pèy wi thèpènè Jesus e ha ĩkani mãhi thèpè ikuu wapamoma, Jesus a hupaý pihio mãhioma he.

¹¹ Yanomae thèpè ũuxi hamè ãxu pè ka hoyaleni pè ka titio wi Jesus a ha taalèhenè maxita hamè thèpè pihi keaxoamalema, pèã naki hwama: — Kaho Yai Pata ihilupè wa e, – pè kuma. ¹² Pè kuma maki, Jesusnè pè wasuma, — Kaho wanè wale ãha wawèmanomai! – pè noa thama.

Jesusnè 12 thèpè yailema, Kama e ha thèpè nokaopè, Kama nosiã huaỹ wi pè kuplopè.

¹³ Jesusnè thèpè yaili wi thèpè ha nakalènè hehu pè wi oxe hamè Jesus a tolekepèhuluma. Jesusnè thèpè ka nakaleni pè walokema. ¹⁴ Jesusnè 12 thèpè ha yailènè Ximano thèpè ãha hilakema. Kama Jesus a pailiopè ÿh̃ỹ thèpè yailema. Jesusnè thèpè kãe ximapè thèpè yailema, Yai Pata thèã weyope he. ¹⁵ Yanomae thèpè ũuxi hamè ãxu pè ka hoyaleni pè ka titio wi pè kãe yaxuplape he.

¹⁶⁻¹⁷ Hapi thèpè ãha kuo wi pè yailema. Simão a xè, Simão a ka ki ha Petèlu wãha yètèapaximakema, Sepeteu ihilupè e kypè Xiaku wãha kuo wi xè, hepala e Xoão a xè. Ýhý kypè ha Poanexes wãha hilaapaxikema, thè kypèã naki hwama yalo. Hapi thèpè plee yaiapaxilema,
¹⁸ Antèle a xè, Hwilipi a xè, Patholomeu a xè, Matheusi a xè, Thome a xè, Auhweu ihilupè Xiako a xè, Thateu a xè, Simão Seloxe a xè, ¹⁹ Xutas Isikalioxes a xè, Ýhý a ka kinè Jesus a nomýhýlilema.

**— Jesus a ka ki Yai Pata Ihilupè e yai,
 – ai thèpè pihi kunimi.**

²⁰⁻²¹ Yahi hamè Jesus a yapaý kõo tèhè wãloho mãhi thèpè huimama yalo Jesus xè Kama nosiã huaý wihi pè xè pè iyaa totihiplonimi. Jesus nohi e pènè Ýhý thèã ha hĩilènè Jesus a kõaý huimama. — A waximi holuimi yalo kama a pihi yayuaplalioma, – thèpè pihi kuma yalo.

²² Ýhamè Yai Pata wasu wi thèã hilamatima pè ka ki pè kuoma, Xelusalẽ halanè pè huimama yalo. Hapènaha Ýhý thèpè kuma: — ãxu pè ka hoyaleni pè ha a patamu wi Satanas a ka ki,

Peusepu wãha kuo paxio wi ÿhÿ Jesus e ha a plec patamu paxio, kue yalo ÿhÿnè ãxu pè ka hoyaleni pè yai yaxuplay taÿ paxio, – pè kuma.

²³ ÿhÿ tètè Jesusnè ÿhÿ thèpè ha nakalènè hilamatima thèã nè thèpè noa thama. Hapènaha a kuma: — Satanás a ka ki a hoyamu tamu tha?

²⁴ Thèpè pihi pièkè tètè thèpè totuhu tha? thèpè kohipè uplao taÿ tha? Mã, kohipè uplao taimi.

²⁵ Yahi hamè thèpè ka pÿlÿo wi thèpè pihi pièkèo tètè thèpè totuhu taimi! ²⁶ ÿhÿ kulenaha Satanás a ãxumu tètè, kama solala e pè pihi pièku tètè kama a uplao taimi, a patamu maplallo.

²⁷ Hapènaha kulenaha. Walo kohipèo wi yahi hamè matihi wa pè toaÿ pihio tètè, wènaha wa hapa thay tha? Kohipèo wi wa ha okakènè ÿhÿ tètè matihi wapè xïlo tètè.

²⁸⁻²⁹ Hapènaha thè yai peheti! Kutalenaha hõximi yama thèpè ka thay wi, Yai Pata thè ha ai wã hõximi hwaÿ maki, Yai Pata thènè ÿhÿ hõximi thè maplamali. ÿhÿ maki Yai Pata thè nè Utupè ha hõximi thèã thay he tètè ÿhÿ hõximi thè ka ki ha Yai Pata thènè thè maplamaimi, ÿhÿ thè ha wa nè yai õhotay maploimi! – ÿnaha Jesusnè thèpè noa thama.

³⁰ Hapènaha thèpè hõle kuma yalo kulenaha

Jesusnè pè noa thama, — Jesus e ha ãxu pè ka hoyaleni pè titia yalo ãhÿ pènè thèpè ũuxi ha pè ka titio wi thèpè yaxuplay taÿ paxio, – thèpè hõle kuma. Kuè yalo kulenaha Jesusnè pè noa thama.

Jesus a nosiã huay wihi thèpè ka ki kama e thèpè paxio.

³¹ ãhÿ tètè Jesusnè thèpè hilamapè ha nÿy e xè hepalapè e pè xè pè kopema. Yano sipo halanè Jesus a nakapè ai thè xèmèlema he. ³² Jesus a kule ha wãloho mãhi thèpè loo paxioma. A ka xèmèleni Jesus e ha wã hwama, — Sipo hamè naoho a kua, hepalaha pè xè, yauhu pè xè, ãhÿ pènè wa nakay, – Jesus e ha a kuma. ³³ Hapènaha Jesus a kuu hwÿtÿlayoma, — Nae weti pei a tha? Hepalayè weti pei pè tha? – ³⁴ ãhÿ tètè Kama e ha plee thèpè ka lole thèpè ha Jesus a mamoku ha huanè wã hwaaxoalayoma, — Hwei nae ya pè, hwei hepalayè pè. ³⁵ Yai Pata a nosiã huay wihi, ãhÿ pè ka ki nae pè paxio, hepalayè pè paxio, õsema pè paxio, – Jesus a kuma.

**Jesusnè hutu a thay wi theã thay nomÿhÿo, Yai
Pata theã toay wihi theã thay.**

¹ Kalileia u kasi hamè Jesusnè thèpèã hilamaÿ kōoma. Thèpè wāloho māhioma yalo kanoa a kão wi ha Jesus a ha tÿkÿikènè kanoa halanè thèpè hilamama. Mau u kasi hamè, hwaxulu hamè, thèpè uplahaoma. ² Jesusnè thèpèã hilamaÿ tèhè peheti theã waotoplamapè hapènaha a kuma,

³ — Wamakÿ yomaka taki! Hutu a thay winè wamotima mopè xeehay huma. ⁴ Mopè xeehay tèhè peli yo ha ai mopè kekema, yalo pènè ÿhÿ mopè ha taalèhenè mopè walema he. ⁵⁻⁶ Maa mapè hamè ai mopè keapaxikema. Maa mapè hamè maxita a hipili kuonimi yalo mopè totihiplonimi. Lope mopè kaulayoma maki mothokanè mopè kau ãxia nokamalema. Maa mapè hamè pei nasikÿ taloplonimi yalo lope mopè kau hwèlayoma.

⁷ Paimi hamè mÿsikÿpè hamè ai mopè keapaxikema. ÿhÿ mopè ha kaulènè paimi paimi pènè pè he lumakema, kuè yalo wamotima thèpè lalonimi. ⁸ Maxita a totihiopè ha ai mopè kea paxikema. ÿhÿ mopè ha kaulènè sipè yai patalayoma. Sipè ha patalènè wamotima thèpè

lalolayoma. Ai sipè hamè xololo pè lalolayoma, ai sipè hamè xīko pè lalolayoma, ai sipè hamè xīko māhi pè lalolayoma, – ònaha Jesus a kuma.

⁹ Hwei thèã ha thaplalènè Jesus wã hwama, — Wamakỳ yomaka walalao wi wamakỳnè hwei wama thèã hīli, – a kuma.

¹⁰ Waiha Jesusnè 12 thèpè ka yaileni thèpè xè, ai thèpè xè yami pè kuo kōo tèhè Jesus a wālima he, thèã ka thahe ha a wālima he.

¹¹⁻¹² Hapènaha Jesus a kuma: — Ai thèpènè hwei thèã hīliplaimi makihì kaho wamakỳnè waleã peheti himay wi wamakỳ ha hwei ya thèã wawèmay. Kaho wamakỳ ha Yai Pata thè līa pỳlỳo, a patamopè. Waleã peheti himay mao wihi thèpè ha hwei thèã kohipè māhi, thèã hīli makihì thèã waotoimi. “Thèpè mamò ma xatio tèhè thè taplaimi he, thèã hīliay makulahi thèpè pihi homoploimi, thèpè pihi kuyèimi yalo ya thèpè hōximi maplamaimi,” – Jesus a kuma.

¹³ ÿhỳ tèhè Jesusnè thèpè wālima, — Ya theã ka thahe wama thèã hīliplanimi tha? Ai ya thèã thay kōo tèhè wama thèã hīliplaimi kōo tha? – kulenaha thèpè wālima.

¹⁴ ÿhỳ tèhè Jesusnè hutu a thay wi thèã wawèmalema, — Mopè xechay wi Yai Pata thèã

weyu wi kulenaha a kua. ¹⁵ Peli yo hamè mopè ka kekeni yalo pènè mopè ka walenihi, ÿhÿ kulenaha ai yanomae thèpè kua. Yai Pata thèã hĩili makihi lope Satanasnè thèã nokali, thèã matamãli. ¹⁶ Maa mapè hamè ai mopè ka kekeni, ÿhÿ kulenaha ai yanomae thèpè kuè paxio. Thèã ha hĩilèhenè lope thèpè xi hõle totuhu. ¹⁷ Thèpè xi totuhu maki pei nasikÿ talonimi yalo thèpè nè teteploimi. Yai Pata thèã nẽhè wãlipu wihi pèã nè kiliaÿ tèhè lope thèpè pihi weheplu, thèpè maplu.

¹⁸ Paimi hamè, mÿsikÿpè hamè mopè ka kekeni ÿhÿ kulenaha ai thèpè kuè paxio. ¹⁹ Thèã hĩilema makihi hwei thè ulihi hamè thèpè pihi yapèkamu. Matihi pè ha thèpè pihi ha yaionè, xineilu pè ha thèpè pihi ha yaionè, Yai Pata thè heã luamay he. Wamotima thèpè laloimi. ²⁰ Maxita totihio wi hamè ai mopè ka kekeni ÿhÿ kulenaha ai thèpè kua. Thèã ha hĩilèhenè thèã yai lukèmay he, thèã phipu he. Wamotima mopè totuhu tèhè wamotima thèpè lalu totihi, ÿhÿ kulenaha yanomae thèpènè Yai Pata e thèã yai lukèmay wihi pè totuhu paxio. Ai xololo pè lalu, ai xĩko pè lalu, ai xĩko mãhi pè lalu. ÿhÿ kulenaha Yai Pata e thèã yai lukèmay wihi thèpè kuè paxio. — Ýnaha Jesus a kuma.

Jesus thêã ka ki wakalaxi kulenaha thêã kua.

²¹ Ỹhỳ tềhề hapènahà Jesus a kuu paxioma. — Wakalaxi a ka pou winè wỳỳ a pèhèthề hamề wakalaxi a hỡlaki tha? Ma, hỡyaoimi. Tile hamề wakalaxi a xỡlo ỡthaki, thề wakala totihiopề.

²² Kulenaha Yai Pata thêã kuề paxio. Kutalenaha thêã ka hỡyani thêã wawèlayu, thêã ka tay maoni thêã waotoplalio. ²³ Wama thêã hỡli ka pihio wi wamakỳnề wama thêã yai hỡli, thêã waotoplopề.

²⁴ Wama thêã yai hỡli xaalili! Hapènahà thề kuề yalo. Wama thêã ka hỡli wa thêã nosiã xali huuli tềhề ỹhỳ tềhề ai thêã hỳpỳa paxiki, kaholiha thêã opề. ²⁵ Wa thêã ka hỡli hikioni wa thề nosiã huuli tềhề, tute thêã hỳpỳ hỳpỳmoki, kaholiha thêã opề, thêã waotoplopề. Ỹhỳ maki ipa wa thêã hỡli maki wa thêã huay mao tềhề ỹhỳ tềhề waisipề wa thêã xỡlo pou maki Yai Pata thènề ỹhỳ thêã hukềa paxili, kaholiha thêã xali lukènimi yalo.

Jesus thêã ka ki mopề kulenaha thêã kua.

²⁶⁻²⁷ Jesusnề thềpề hilamay kỏoma, hapènahà a kuma, — Yai Pata thề waoto patamopề hwei kulenaha thề kuề. Hutu a thay winề maxita hamề

mopè tèama. Ỹhỳ tèhè kama a mia miamu, a plee lãa lãamu, thè wakala ha hayuikènè mopè kau hwaapèlayu. “Wènaha thè kuè yalo kulenaha mopè hwaapèlayu tha?” a pihi hètỳmu kuu. ²⁸⁻²⁹ Maxita yaminè mopè kau hwamaỳ taỳ. Hanapè tuteo wi pè kau hwaỳ palỳo, ỹhỳ tèhè waiha moku oxeo wi moku hwaa paxilayu. Moku ha ãtelènè lope hutu a thay winè moku hukèmali, moku ãtea hikilayoma yalo. Mopè kulenaha Yai Pata thè patamu wi thè plee kua. Kama a yai patamu maki ai thèpè ha thè waotoimi xoa. Yhỳ maki waiha Kama a Patamu wi thè yai waotoplalio plee thèpè ha. – Ỳnaha Jesus a kuma.

³⁰ Ỹhỳ tèhè Jesusnè thèpèã hilamaỳ kōo tèhè hapènaha a kuma, — Yai Pata a waoto patamu tèhè, wènaha thè kuaỳ tha? Weti pei kulenaha thè kuè tha? ³¹ Mositata mopè kulenaha. Mositata mopè waĩsipè mãhi, mositata mopè waĩsipè ka kulenaha ai mopè kuaimi. ³² Mositata mopè waĩsipè mãhi maki mopè kau hwalayu tèhè waiha tihi pleelayu. Mositata tihi hamè yalo pè wi pỳlỳo thale, tihi hanapè pèhèthè hamè, sãio wi hamè yalo pè wi pènè apukupè thay paxio thale. Kulenaha Yai Pata a peheti Patamu wi thè kua. Ai thèpè ha thè waotoimi xoa maki waiha plee thèpè ha thè yai

waotoplalio. – Ýnaha Jesus a kuma.

³³⁻³⁴ Jesusnè thèpè hilaamay tèhè kulenaha thè thaa thaamama, hila motima thèã thaa thaama. Jesusnè thèpèã hilaamay tèhè thèã hĩli he wèo pè ha thèã xĩlo thama. Hila motima mao wi thèãnè thèpè hilamanimi. Kulenaha Jesusnè pleè thèpè hila mama maki, waiha Kama Jesus nosiã huay wihi 12 thèpè xĩlo kuo tèhè, ýhỳ tèhè Jesusnè thèã yai waotoplamalema, ýhỳ thèpè ha.

**Jesusnè yali a kohipè mǎhio wi tè siã
waiplamalema.**

³⁵ Thè ha weyalènè Kama nosiã huay wihi pè ha Jesus wǎ hwama, — Yamakỳ pukatumu, – a kuma. ³⁶ Ai thèpè yootoo wi thèpè taplalèhuluma. Kanoa ahi ha Jesusnè thèpè ka hilamani ãhi ha a kǎe kalèma he. Ai ãhi pè ha ai thèpè nokaapaxikema. ³⁷ Waiha yali a pata mǎhi huimama, mau u huyè huyèmu kohipè mǎhioma. Mau u tilei mǎhioma yalo kanoa ãhi ha mau upè hwama, kanoa a ãhoo aheteoma. ³⁸ Ýnaha thè kuaay tèhè kanoa ãhi xio hamè, usio wi thèkỳ ha Jesus a mio tayoma. Kama nosiã huay wihi pènè Jesus a haali ha huxulèhenè pèã hwama,

Makos

— Hilamatima wa, yamakÿ moxi nè tuatikokepè,
wa xuhulumuimi tha? – e thèpè kuma.

³⁹ Ỹhÿ tètè Jesus a uplakema. A ha
uplaikènè yali a wasulema, mau u kãe wasulema,
— Wa yanèkètalió, wa si waitaki! – a kuma.
Ûnaha a ha kulènè yali a maaxoakema, tètè si
waiaxoaplalioma. ⁴⁰ Ỹhÿ tètè Jesus wã hwama,
— Wènaha wamakÿ pihi ha kunè wamakÿ kili
mãhioma tha? Wamale pihipoimi xoa tha? – Kama
nosiã huay wihi pè ha a kuma. ⁴¹ Thèpè kili
mãhioma yalo thèpè wãliyoma, — Hwei Jesus a ka
ki weti pei a yai tha? Yalinè wã huay walolo mãhi
tiko, mau u tilei mãhioma maki mau unè wã huay
walolo mãhi tiko, – Ûnaha thèpè pihi hètÿhÿ kuma.

5

Jesusnè ãxu pè ka hoyaleni pè yaxulema.

¹ Thèpè ha pukatuikènè Xelasenes ulihi wãha
ka kule hamè thèpè kopema. ² Jesus a ha
hwaxuluikènè thèpè ka nomani thèpè sikÿ titiplay
wi hamè ai thè ãxu pè ka hoyaleni pè pihi kãeo wi
a pÿlÿa yalo Jesus a nè pamalema. ³ Thèpè ka
nomani thèpè sikÿ titiplay wi hamè ỹhÿ a pÿlÿoma.

A kohipèplanimi he, kohēxi kÿkÿnè a òkapoma
 makihi kÿkÿ tohihiplonimi. ⁴ Pokokÿ hamè kohēxi
 kÿkÿ hwÿtÿplamalema makihi kÿkÿ hihitiplalema.
 Mathakÿ hamè poo xikÿnè a òkapoma makihi xikÿ
 hoyoplalema. A kohipè māhi yalo a kohipèplanimi
 he. ⁵ Wakala tēhè maki, tii tēhè maki, a huatalu
 māhioma, thèpè ka nomani thèpè sikÿ titiplay wihi
 hamè xè, hehupè hamè xè a huatalu kãe amoku
 keama. Maa mapè ha tènè a sikÿ kãe hanēmoma.

⁶⁻⁸ Plahai halanè Jesus a ha taalènè lope a
 lèlÿimama. Ỹhÿ walo e ha hoyano thèpè ka titile
 pè ha hapènaha Jesus a kuma, — Kaho āxu pè ka
 hoyaleni hōximi wamakÿ ka ki, wamakÿ ayu! – a
 kuma. Jesus ahete ha walo a ha ikoikènè maheko
 ha a tusuplamokema. Ỹhÿ tēhè ĩkali māhi āxu pè
 ka hoyaleni pèã hwama, — Kaho Jesus wa, a yai
 Yaleheo wi Ihilupè wa e. Weti pei thè ha wale
 napè huimaÿ tha? Wale nè òhotamanomai. Ỳnaha
 Yai Pata thè ha wa peheti kulayu, – Jesus e ha pè
 kuma.

⁹ Jesusnè āxu pè ka hoyaleni a titio wi thè ha
 a wālima, — Kaho weti pei wāha hiluu tha? – a
 wālima. — Wāloho yamakÿ titia yalo wāloholima
 yamakÿ āha hiluu, – a kua hwÿtÿlayoma.

¹⁰ Jesus e ha āxu pè ka hoyaleni pèã haali

Makos 5

hwaamoma, — Plahai hamè wamalekỳ ximanomai, – pè haali kuta kutamoma. ¹¹ Hehu a palỳkỳ hamè walèli wãloho mãhi pè iyama.

¹² Jesus e ha ãxu pè ka hoyaleni pèã nè òhotaay mãhi hway kōoma, — Kihi walèli pè ha wamalekỳ ximili, kihi walèli pè ha yamakỳ titio nomỳh̃yopè, – pè haali kuma.

¹³ Jesusnè pè ha xèmèlènè walèli pè ha ãxu pè ka hoyaleni pè titia pièkèkema, walèli wãloho mãhi pè kuoma 2.000. Walèli pè ha ãxu pè ka hoyaleni pè ha titikènè Kalileia u hamè walèli pè lèèlayoma. Ỳh̃y u ha hehu a ithoa yalo pata u ha pè ha keopalènè pè moxi plee tukema.

¹⁴ Walèli pè ka noamanihi pè kili ha tokulènè pè noa weemoa pièkèaxoalayoma. Thèã ha h̃ilèhenè thè lã ha taplahenè thèpè ikoaxoakema.

¹⁵ Jesus e ha thèpè ha ikoikènè thèpè kiilalioma. ãxu pè ka hoyaleni pènè thè ta h̃ximaplmalenihi a pihi yanèkè totihi mãhi tỳkỳa taalema he. Kapixakỳ ha a kãe titioma. ¹⁶ Walèli pè ka noamanihi pènè ãxu pè ka hoyaleni pè pihi kãeo wi Jesusnè a halomãli wi thèã thama he. Walèli pèãha kãe thama he. ¹⁷ Thèã ha h̃ilèhenè Jesus a ximaỳ xoaoma he, — Hwei thè ulihi hamè wa kuaanomai, – thèpè kuma.

¹⁸ Kanoa ahi ha Jesus a titimu kōo tēhè Jesusnè thè ka totihiplalèhe a nokao pihio māhioma. ¹⁹ A nokao pihoma maki Jesusnè a wasulema, — Aho thèpè hamè wa yapalayu, aho wa pè yèmèkamapè, kaholiha Pata thènè totihi thèpè ka thani wa thèpè āha thapè. Pata thènè wa mamoku nè ohote ka thani wa thèã thapè, – ÿnaha Jesus a kuma. ²⁰ ÿnaha Jesus e kuma yalo thè ha yapalènè Tekapolisi hamè thèã thayè pièkoma. Kama e ha Jesusnè pè ka thani thèã ha hīlèhenè pleè thèpè pihì wènahamoma.

Jesusnè thèpè halomay kōo.

²¹ Jesus a ha pukatua kōikènè u kasi hamè a xoo tēhè wāloho māhi thèpè ikukema. ²² ÿhÿ tēhè Xuteu theli pè thouhayè wi yahi hamè a ka patamu wi Xailu wāha kuo wi Jesus e ha a ha ikukènè Jesus māhuku ha a mohe poplakema. ²³ ÿhÿ tēhè Jesus e ha hapènaha wā haali kuma, — Thèyèyè a nomay tiko! Kuè yalo wa huimay, kaho wa imikÿnè wa hupèli, a halopè, a temi kuo kōopè! – ÿnaha Xailu a nè õhotaay kuma. ²⁴ Kuè yalo Xailu e ha Jesus a huu paxioma.

Thè kÿpè huu tēhè pleè thèpè nokalayoma,

thèpè wāloho māhioma, thè hīxiliki māhioma.

²⁵ Ỹhỳ thèpè ha ai thuè a plee nokaoma, ỹhỳ thuè a ka ki 12 anos a pèy kua hikioma, 12 anos kama pei ã hwaỳ xiwālima. ²⁶ Thuè a halopè, halomatima wāloho pè ha kama xineilu komi wālia hikilema. Ỹhỳ maki halomatima pènè thuè a halomanimi māhi he, kama a nè xīlo òhotaama, thuè a xīlo māhiahuluma. ²⁷⁻²⁸ Thuè a nè Jesus thèã hīilema yalo hapènaha a pihi kuma, — Jesus kapixa e kỳ xīlo hupèli tèhè Kamanè wale halomāli, — thuè a pihi kuma yalo Jesus e ha a nokalayoma. Jesus e ha thuè a ha aheteikènè Jesus kapixa e kỳ hupaỳ xoaoma. ²⁹ Kỳkỳ ha hupèlènè ã pè hwaỳ maaxoaplalioma. — Huu! ya halolaenoa! – a pihi kuaxoatalioma.

³⁰ Thuè a halolayu tèhè Jesus e ha lope thè waotooma, kama thè kohipènè thuè a halomalema yalo. Kuè yalo Jesus a ha hamiliplalènè plee thèpè wālima, — Weti peinè ipa kapixakỳ hupèli kuha? – a kuma. ³¹ Ỹhỳ tèhè Jesus nosiã huay wihi pèã hwama, — Huu! Thèpè ka wālohoi! “Weti peinè ipa kapixakỳ hupèli kuha” wa kuu tha? Thèpè ka wālohoi! – Jesus e ha pè kuma. ³² Ỹhỳ maki Jesusnè thèpè taay pièku xokeay xoaotima. ³³ Ỹhỳ tèhè thuè a ka halolayoni, — Awe, ya yai

halolaenoa, – a pihi kuma yalo a kīlayoma. Kuè yalo Jesus māhuku ha a yati yatimu mohe poplakema. Ỹhỳ tēhè kama e ha thè ka kuplalioni thēã thama. ³⁴ Thuè e ha Jesus wã hwaaxoalayoma, — Thèyè a wi, kamiliha wa pihi kukema yalo kami yanè wa halomalema. Kuè yalo pihi yanèkè wa ayohulu, wa totihi kuatipè. – Jesus a kuma.

Jesusnè Xailu thèè e halomalema.

³⁵ Jesus wã hway xoao tēhè Xailu yano e halanè ai thèpè huimama. Xailu e ha hapènaha thēã thama he, — Thèhè a nomaa hikilayoma. Kuè yalo Hilamatima wa yapèka nomai, – pè kuma.

³⁶ Ỹhỳ thēã weyoma maki Xailu e ha hapènaha Jesus a kuma, — Wa kili nomai, Kamiliha wa pihi xīlo makokotiki! – Xailu e ha a kuma. ³⁷ Ỹhỳ tēhè Jesusnè pleè thèpè nokao ha wasulènè Petèlu xè, Xiaku xè, Xoao xè, Xiaku yau e, ỹhỳ thèpè xīlo nakama. ³⁸ Xailu yano e hamè pè ha kopanè Jesusnè naki māhi thèpēã ỹkỳ hīilema, thèpè xi yai titihi pleè talema. ³⁹ Talo hamè Jesus a lukèaxoalayoma. Ỹhỳ tēhè pleè thèpè ha Jesus wã hwama, — Wamakỳ xiã yai titihi māhi tiko, weti

pei thè ha naki wamakÿã ÿkÿ tha? Hwei moko a ka ki a nomaanimi, a xïlo mia, – a kuma.

⁴⁰ ÿhÿ thèã ha hïlèhenè thèpè ïkaplalu xoaoma. ÿhÿ tèhè Jesusnè thèpè yaxulema. Thèpè ha yaxulènè, nÿy e nakama, hwÿy e xè kama e ha thèpè ka pailio wi pè xè, moko a kuo pè hamè pè lukèa xoalayoma. ⁴¹ ÿhÿ tèhè moko imikÿ ha huèlènè Jesus wã hwama, — Oxei, wa hokutalio! – a kuma. ⁴² ÿhÿ tèhè moko a hokuaxoalayoma. A ha hokulènè a huataloma. ÿhÿ moko a ka ki 12 anos e kuoma. Moko a temi huatalu ha taalèhenè thèpè pihi yai wènahamolayoma. ⁴³ ÿhÿ tèhè Jesusnè thepè noa kohipè thama, — Hwei thè ka kuplalè hè wama thèã plaukamanomai! – a kuma. Hapènaha thèpè noa pleè thama, — Hwei moko wama a iyamay xoao! – a pleè kuma.

6

Nasale sitaxi hamè Jesus sitaxi e ka ki hamè Kama a huu nomÿhÿoma.

¹ ÿhÿ tèhè a ha aakoolènè kama sitaxi Nasale wãha kuo wi hamè Jesus a huu nomÿhÿoma, Kama nosiã huay wihi pè xè. ²⁻³ ÿhÿ tèhè sapatu a ha

kuplalènè waximi holu wi thè wakala thè ka ki, Xuteu theli pè ka thouhay wi yahi hamè Jesusnè thèpè hilamama. Jesus e thèã ha hĩlèhenè thèpè pihi wènahamu m̃hioma. Thèpè pihi ha wènahamolènè hapènaha pè w̃liyoma, — Hwei Jesus a ka ki huu tihi pè ha k̃atima a x̃lo maki, wèti pei thè ha hwei thèã tay m̃hi tha? Wènaha a pihi ha m̃yamèonè hwei thèã tay paxio tha? Wènaha yanomae thèpènè thay tay ka mahi Jesusnè thèpè thay tha? Malia ihilupè e ka ki! Hepalapè e pè Xiaku xè, Xose xè, Xutas xè, Simão xè, yau e pè plee, kami yamakỳ ha pè p̃l̃ya ka ki! – Kulenaha thèpè pihi wènahamu kuma. Jesus e ha thèpè hixiolayoma, Jesus a pihionimi he.

⁴ Ỹhỳ tèhè Jesusnè thèpè noa thama. — Yai Pata thèã wawèmatima pènè thèpè hilamay tèhè plee thèpènè pèã hĩli xaali makihi, kama e thè ulihi hamè, kama e thèpè ka kinè pèã x̃lo hĩli pihionimi tiko he! – ỳnaha Jesusnè thèpè noa thama. ⁵ Nasale hamè yanomae thèpènè thè thay tay ka mahi thèpè thay totihiplonimi, m̃li thèpè x̃lo halomalema.

⁶ Ỹhamè Jesus a pihionimi yalo he Kama a pihi wènahamoma. Ỹhỳ tèhè ai sitaxi pè hamè Jesus a hu pièku xoaoma, thèpè hilamapè.

Jesusnè 12 thèpè ka yaileni pè ximilema.

⁷ Ỹhỳ tềhề Jesusnè 12 thèpè ka yaileni pè ha nakalènè thèpè plee ximaỳ pièkoma, ai thè hamè polokatai kỳpè hupè, ai thè hamè ai kỳpè hupè, ai thè hamè ai kỳpè huu paxiopè, kulenaha Jesusnè thèpè ximaỳ pièkoma. Jesus a kohipènè ỹhỳ 12 thèpè kohipèmalema, yanomae thèpè ùuxi ha ãxu pè ka hoyaleni pè ka titile pè yaxuplapè.

⁸ Hapènaha ỹhỳ 12 thèpè noa thama.

— Wamakỳ xuluku tềhề wamotima wama thèpè ponomai, matihi wama thalỳ ponomai, xineilu wama pè plee ponomai! Huu wama tihi xĩlo pou.
– Ỡnaha Jesusnè 12 thèpè noa thama thèpè yomaka tao wi pènè ỹhỳ thèpè pailiplape he. ⁹ Hapènaha a kuu paxioma, — Satalia wama kỳkỳ titipu maki ai kapixa wama kỳkỳ pou paxionomai, wama kỳkỳ ka titipole ỹhỳ kỳkỳ xĩlo, – a plee kuma. ¹⁰ Hapènaha thèpè noa plee thama, — Sitaxi pè hamè wamakỳ ha kopanè mōli yahi hamè wamakỳ pỳlỳa xoaki, wamakỳ pỳlỳo pièko nomai, – thèpè noa thama.

¹¹ Ai sitaxi hamè thèpè ka pỳlỳle pè ka kinè wamakỳ nohimaỳ mao tềhề, Yai Pata thềã pikiaỳ he tềhề ỹhỳ tềhề wamakỳ xuhulu aaxoalayu. Ỹhỳ

pènè thèã pikilema yalo kua hikia, thèpè nè òhotaapè, – Jesus a kuma.

¹² Kulenaha Jesusnè thèpè noa ha thalènè thèpè aaxoalayoma. Plee thèpè ha hwei thèã thama he, — Kaho wamakỳ hōximi thè ha wamakỳ he tatoki, – thèã thay plaukuoma he. ¹³ Yanomae thèpè ũuxi ha āxu pè ka hoyaleni pè ka titile pè yaxuplama he. Thèpè ka pèy wi he hamè aseixi upè ha thahenè thèpè halomay paxioma.

Xoã Paxisitha a nomalayoma.

¹⁴ Jesus wãha plaukua mãhemalema yalo he a ka Patamu wi Elotisinè thèã hĩlia lopelema. Hapènaha ai thèpè kuma, — Hwei Xoã Paxisitha a hokuakōlayoma, kuè yalo yanomae thèpènè thèpè thay taỳ ka mahi hwei anè thèpè thay paxio, – pè kuma. ¹⁵ Ai thèpènè Elias a pihima. Ai thèpè ka kinè, — Mã, yutu ha Yai Pata thèã wawèmatima pè kulenaha hwei a kua paxia, – ai pè kuma. ¹⁶ Ýhỳ maki Elotisinè Jesus thèã ha hĩlènè hapènaha a kuma, — Mã, Xoã Paxisitha a, kami yanè ya he ka manèplamaleni a ka ki a yai hokulaenoa, – Elotis a kuma.

¹⁷⁻¹⁹ Yutu ha hapènaha thè kuplalioma yalo.

Makos 6

Elotis thuèpè e Elotias wãha kuo wi a ka kinè Xoão e ha a hixiolayoma. Hapènaha thè kuoma yalo, Elotis hepalapè e Hwilipi wãha kuo wi Elotiasnè a hapa poma. Hwilipinè a hapa poma maki Elotisnè Elotias a teanomÿhÿlema. A teanomÿhÿlema yalo Xoaonè ÿhÿ thè hõximi himama, thè toloko himama. Ýhÿ thè toloko himama yalo thuè Elotias a hixiolayoma. A ha hixiolènè Xoão a yai xèplày pihionima maki a ka patamu wi Elotis wã yai hwayè tèhè thè xïlo kuplallo. Ýhÿ maki Elotisnè Xoão a ha huèlènè yano kohipè hamè Xoão a xïlo titikema, a xèplày pihionimi.²⁰ Elotisnè Xoão a nè kïli thama yalo. Hapènaha Elotisi a pihi kuma, – Xoão a totihi, thè yai xaali kuaÿ wi a paxio, – a pihi kuma. Kuè yalo yano kohipè hamè Xoão a noamatima, a xèplanimi. Elotisi a ka kinè Xoão e thèã hïli tèhè a pihi hètÿmoma maki thèã hïli xi toplalu he yatioma.

²¹ Thè nè waïsipè ha tetelènè Elotis thuèpè e nè thè ka peximay wi thè kuplalioma. Hapènaha thè kuplalioma. Patamu wi Elotis hwesitha a thayè he tèhè, kama anihwesalio a kuo tèhè, kama solala e pè xè, ai patamu wi thèpè xè, Kalileia ulihi hamè thèpè ka patamu wi thèpè xè, ÿhÿ thèpè plee walokema, hwesitha a thayè he tèhè.²²⁻²³ Thèpè

hwesithamu tëhè Elotis thèè e playama. Thèè e playay tëhè Elotisi a xi toplaloma thèè e ha, plee thèpè xi toplaloma. Thèè e ha Elotis a xi toplaloma yalo hapèna ha a kuma, — Weti pei wa thè peximay tha? Wa thè peximay wi ya thè yai hÿpÿki. Ipa ulihi a yai plauku mãhi maki methaxi wa ulihi peximay tëhè kaholiha ÿhÿ ya ulihi hÿpÿki, – thèè e ha a kuma. ²⁴ Thèè e ha aalènè nÿy e wãli ikuaxoakema. — Weti pei ya thè nakali xa? – nÿy e ha a kuma. Hapèna ha nÿy e kua hwÿtÿlayoma, — Xoão Paxisitha wa he nakali, – e kuma.

²⁵ ÿhÿ tëhè hwÿy e ha a yapatalioma, thè peximay wi thè nakapè. Hapèna ha hwÿy e ha a kuma, — Thalÿ a ha Xoão Paxisitha wa he pihio, – thèè e kuma. ²⁶ ÿhÿ thèã ha hÿlènè Elotis a xuhulumoa mãhilayoma. A xuhulumolayoma maki plee thèpè mÿthalè ha thèè e ha wã hwama yalo a hõle himay maope he thèè e nè thè peximay wi thè thay he yatioma. ²⁷⁻²⁸ Kuè yalo yano kohipè ha Elotisenè solala e ximia lopelema, Xoão pei he manÿplapè. Yano kohipè hamè he ha manèplalènè thalÿ a ha he ha titikènè he poimama. Elotis thèè e ha he ha hÿpÿikènè nÿy e ha he kae ikukema, he hÿpÿkema. ²⁹ Xoão nosiã huay wihi pènè thèã ha hÿlènè Xoão e sikÿ tèlema, maa ma pèka hamè

sikỳ titikema. Kulenaha thè hapa kuplalioma yalo Elotisnè Jesus thèã ha hĩilènè, — Xoão a yai hokulaenoa, – a pihi kuma.

Jesusnè wãloho mãhi thèpè iyamama.

³⁰ Jesusnè 12 thèpè ka ximileni pè huu wi, pè ha yapaa kōolènè Jesus e ha pè ikukema, kutalenaha thèpè ka thanihi thèã wèapè. Thèã ka hilamanihi thèã plee wèama. ³¹ Ỹhỳ tèhè Jesus wã hwama, — Hai xa, wamakỳ nokakiyu, siã waio wi hamè wamakỳ waximi holupè, – Jesus a kuma. Wãloho mãhi thèpè huta hutamoma yalo thèpè iyay totihiplonimi, kuè yalo kulenaha Jesusnè thèpè noa thama.

³² Kuè yalo siã waio wi hamè thèpè wãximi holopè thèpè aaxoalayoma, kanoa ahi hamè thèpè ha tỳkỳikènè thèpè ayoma. ³³⁻³⁴ Thèpè ayohuluma maki Jesus a nè ỹhỳpèli wi thèpè wãloho mamoxaatioma yalo, ỹhỳ thèpè lèlỳa he tihilikema. Sitaxi pè kutalenaha thèpè lèlỳa hwỳtỳkema. Kuè yalo Jesus xè kama e ha thèpè ka tỳkỳle xè pè ha hwaxuluikènè wãloho mãhi thèpè kuo paoma. Ỹhỳ wãloho mãhi thèpè ha taalènè Jesus mamoku nè ohote kelema. Ohwelia noamatima a mao tèhè

ohwelia pè nè òhotaay ka kulenaha thèpè nè òhotaay kuoma yalo a nè ohote kelema. Ýnaha thè kuè yalo Jesusnè thèpè hilamaỳ xoaoma, wãloho thèã hilaama.

³⁵⁻³⁶ Thè ha weyalènè Jesus nosiã huaỳ wihi pè ka ki Jesus e ha pè ha ikukènè pèã hwama, — Thè weya hikilayoma yalo wa thèpè ximili. Hwei wawèo wi ulihi hamè wamotima thèpè mĩ waoto yalo, sitaxi pè hamè xè, hutupè hamè xè wa thèpè ximili, wamotima thèpè lulape he. — Ýnaha Jesus e ha pè kuma. ³⁷ Pè kuma maki hapènaha Jesus a kua hwýtýlayoma. — Mã, kaho wamakýnè wama thèpè iyamali, — a kuma. Ýhý tètè hapènaha thèpè pihi hètýmu ku nomýhýma, — Huu! wènaha tha? Oithu (8) polipa yamaký kíay tètè, ýhý xineilu yama pè ha omalènè, ýhý xineilu pènè pão yama pè lulaỳ xa? Kulenaha xineilu wãloho mãhi yamaký ususaỳ xa? wènaha tha? — ýnaha thèpè kuma.

³⁸ Ýhý tètè hapènaha Jesus a kuma, — Hwei thèpè ha wènaha pão pè wi he wèa tha? Pão wama pè hètý tayu! — Jesus a kuma. Kuè yalo pão pè hètý ayoma. Pão pè ha tètèhenè Jesus a noa weemoma, — 5 pão pè wi xĩlo kua, yuli kýpè wi xĩlo paxio, — pè kuma. ³⁹⁻⁴⁰ Ýhý tètè Jesusnè Kama

nosiã huay wihi pè noa thama, — Yèkènama pè ha plee wama thèpè lomaỳ pihi, – a kuma. Kuè yalo thèpè lokema, ai thè hamè 100 thèpè loo paxioma, ai thè hamè ai 50 thèpè, ai thè hamè ai 50 thèpè, kulenaha plee thèpè lokema.

⁴¹ Ýhỳ tèhè Jesusnè 5 pão pè wi ha tèlènè, yuli kypè wi xè, tile hamè mamoku ha lõlokènè, Yai Pata a xi ãhete himama. Ýhỳ tèhè pão pè ha hoyoplalènè Kama nosiã huay wihi pè ha pão pè ha hỳpỳikènè thèpè loo wi thèpè toplema. Yuli pè plee hoyoplalema, plee thèpè ha yuli pè plee hỳpỳkema. ⁴² Plee thèpè iyaa mãhilayoma, plee thèpè pýtýlayoma. ⁴³ Ýhỳ tèhè Jesus nosiã huay wihi pènè xee thèpè kõlema, pão pè xè, yuli pè xè, sako 12 pè kasi pooyo ãthakema he. ⁴⁴ Wãloho mãhi thèpè iyalayoma, 5.000 wãlo thèpè iyalayoma, thuèpè e pè xè, ihilupè e pè xè.

Mau u heaka hamè Jesus a huma.

⁴⁵ Ýhỳ tèhè Jesusnè Kama nosiã huay wihi pè ximia xoalema, — Kanoa ahi hamè wamakỳ pukatulayu, Pexisaita hamè wamakỳ huu palỳo. Kami yanè hwei ya thèpè ximaỳ palỳo, thèpè kõopè. Waiha kaho wamakỳ ha ya waloki, – thèpè

noa thama. ⁴⁶ Plee thèpè ha xèmèlènè, — wamakỳ kopuhulu, – a ha kunè, hehu kỳkỳ hamè Jesus a huma, Hwỳỳ e ha wã hwapè. ⁴⁷⁻⁴⁸ Hehu kỳkỳ hamè Jesus a yami kuo tèhè thè titilayoma. Titi hlỳkỳ tèhè mau u mỳamè hamè Jesus nosiã huaỳ wihi pè nè òhotaay taalema, yali a kohipè mãhioma yalo thèpè pukatumoa totihiplonimi. Halo hulu aheteo tèhè mau u heaka hamè Jesus a huu huluma, Kanoa ahi hamè kama e pè ha a waloopè. ⁴⁹⁻⁵⁰ Jesus a hu wi, ãhi mōli hayukema maki mau u heaka hamè Jesus a huu ha talèhenè thèpè amokỳ yai keama! “Yai thè,” thèpè pihi ha kunè thèpè yai kīlia mãhilalioma. Thèpè ha kīlalènè Jesus wã hwalayoma, — Wamakỳ kīli nomai! Kami ya. Wamakỳ kīli nomai! – a kuma.

⁵¹⁻⁵² Ỳhỳ tèhè ãhi hamè Jesus a ha titikènè yali a maplalioma, thè si waiplalioma. Thè si ha waiikènè thèpè pihi yai wènahamolayoma. Jesusnè pão pè omaỳ tèhè thèpè pihi wènahamu ka kuo henaha hwei thè ha thèpè pihi plee wènahamoma. — Jesus a yai kohipè mãhi! – thèpè pihi xaali kunimi tiko. Jesus e ha thèpè pihi xaali mãhionimi xoa yalo. Thèpè pihi kohipè xoaoma.

⁵³ Thèpè ha pukatuikènè Xenesale hamè thèpè hwaxulukema. ⁵⁴ Thèpè ha itholènè lope

Jesus a nè ãhÿpèlema he. ⁵⁵ Kutalenaha ulihi halanè thèpè lÿlÿkema, Jesus e hamè pèy wi thèpè maopoimama he. ⁵⁶ Jesus a huu nÿhè mao wi hamè thèpè walo walomoma, sitaxi pè pleeo wi hamè xè, sitaxi pè oxeo wi hamè xè, ulihi wawèo wi hamè xè, Jesus a kuo wi hamè komi thèpè huimama. Peli yo hamè, wamotima thèpè lulaÿ wi hamè, pèy wi thèpè plakema. Jesus e ha pèy wi thèpèã haali hwama, — Kapixakÿ kasikÿ xÿlo hupèli, – thèpè haali kuma. Jesus e kÿ ka hupèlèni Jesusnè thèpè haloa nÿhè mamalema.

7

**Hwaliseus pènè Yai Pata e thèã xaali hilamanimi
he, kama pè pihi kuu puo wi thèã
hilamaÿ tikooma.**

¹ Hwaliseu pè xè, Yai Pata wasu wi thèã hilamatima pè xè Jesus e ha pè walokema. Xelusalÿ halanè thèpè huimama. ² Jesus nosiã huay wihi pè ha ai thèpènè imikÿ yalu nomahi wamotima thèpè wama he. Hwaliseu pènè ãhÿ thè toloko himama, Jesus nosiã huay wihi imikÿ xami

himama, Xuteu pata thèpè wasu wi thèã huanimi himama.

³ Hwaliseu pè xè, Xuteu theli pè xè pè imikỳ ha yālèmonè pè xīlo iyama, pata thèpènè thè ka hilanihi thè xīlo uwèmama he. ⁴ Wamotima thèpè lulaỳ wi hamè thèpè huu wi thèpè kōa ha kopuhulunè thèpè imikỳ yālemu mao tèhè thèpè iyaỳ taimi. Imikỳ xīlo yālèmu palỳoma. Mau husipè pleè yalu xiwāli he, lata pè xè, panela pè xè. Ai thè thay wi thèã wāloho hilamaỳ paxioma he, Xuteu pata thèpènè.

⁵ Hwaliseu pè xè, Yai Pata wasu wi thèã hilamatima pè xè Jesus a wālima he, — Wènaha kaho wa nosiã huay wihi pè pihi ha kunè pata thèpè thapènaha thè thaimi he? Imikỳ xaminè thèpè iyaỳ tiko, – pè kuma.

⁶ Jesus wã hwaa hwýtỳlayoma, — Hōximi wama thè thay maki thèpè xaalio wi thèpè kulenaha wamakỳ taamamu pihio tiko. Yutu ha Isaiasnè wamakỳ ãha thay xaali hikioma, “Kahikỳãnè wale hōle phipu makulahi thèpè pihi xaali mīi māhi tiko. ⁷ Hōlemu wale nēhè yaipu he, ‘Yai Pata yama e thèã hilaỳ,’ thèpè ku maki, kama thèpè nè pata pè thèã hilaỳ lèaỳ tiko he,” Isaias a kuma. ⁸ Yai Pata wama e thèã hoyalema. Thèpè nè

pata pè kupènaha wama thèã pou tiko. – Ýnaha Jesus a kuma.

⁹ Hwaliseu pè ha xè wasu wi thèã hila motima thèpè ha xè Jesus wã hway kōoma, — Wamakỳ pihi mōyamè ha himonè Yai Pata wama e thèã hoyay, kaho wamakỳ nè pata pè thèã ha wamakỳ pihi yaia tiko. ¹⁰ Moises a ka kinè Yai Pata e thèã hila may tètè hapènaha a kuma, “Naoho xè hwaoho xè wa kypè noamay xaalio.” Hapènaha a plec kuma, “Nỳy e yahatuaỳ wi, hwỳy e yahatuaỳ wi, wa yai nomamali, Yai Pata thè kuu,” Moises a kuma. ¹¹⁻¹² — Naoho xè hwaoho xè wa kypè pailiplay xali, – Yai Pata thèã oni kuu maki hapènaha wama thèpè noa thay. “Naoho e ha xè, hwaoho e ha xè hapènaha wa kuu tètè thè xaliimi, ‘Yai Pata thè ha ya thèpè hỳpỳa hikikema yalo wahakỳ pailiplay totihiploimi,’ ” Ýhỳ thèã xaliimi maki kulenaha wama thèpè noa thay tiko. Ýnaha wamakỳ kuu yalo nỳy e kypỳ pailiplaimi tiko he. ¹³ Ýhỳ toloko wa thèã hila may yalo Yai Pata thèã huay xaliimi he! Kaho wamakỳ nè patapè thapinaha wama thèpè uwèmay tiko. Kulenaha wama thè thay xĩloimi, wamakỳ nè pata pè thay wincha ai wãloho wama thè uwèmay paxio. – Ýnaha Jesusnè thèpè noa thama.

¹⁴ Jesusnè plee thèpè nakaa ha kōlènè wã hwama: — Wamaleã hĩili, hwei thèã ha wamakỳ pihi xaalplalio. ¹⁵ Kahikỳnè wama thèpè ka way wi thèpènè wamakỳ ũuxi xamiamay taimi.

Wamakỳ pihi ũuxi hamè hōximi thèpè ka titio wi thèpènè wamakỳ xamiamay, ãhỳ thèpè titia yalo hōximi wamakỳã hway, hōximi wama thè thay.

¹⁶ Wamakỳ yomakakỳ mālè kule wama thèã hĩilili, — Jesus a kuma.

¹⁷ Yano ũuxi hamè Jesus a ha lukèlènè, sipo hamè thèpè ka uplahao wi thèpè ha taplalèhulunè, Jesus e ha hiamotima thèã wãlima he, Jesus nosiã huaỳ wihi pènè. ¹⁸ Jesus wã hwama, — Wama thèã hĩliplaimi xoa tha? Wamotima wama thèpè ka way wi thèpènè wa xamimay taimi. ¹⁹ Pei wa pihi ũuxi hamè ãhỳ thèpè titio taimi yalo, pei wa pisi hamè ãhỳ thèpè xĩlo titio. Pei wa xipè hamè thèpè kãe hwaa he tolelayu yalo, — Jesus a kuma. Kulenaha Jesus a kuu tèhè kutalenaha wamotima thèpè au himama.

²⁰ Hapènaha Jesus a plee kuma, — Yanomae thèpè ũuxi halanè xamiamay wi thèpè hwao.

²¹⁻²² Thèpè pihi ũuxi hamè hōximi thè kua yalo ãhаланè hōximi thè wawè. ãhаланè hōximi thèã kuplu, peximu pièku wi thè kuplu, thomomu wi thè

kuplu, xèplayu wi thè kuplu, wamu pièku wi thè kuplu. Matihi pè ha pihi waiyo wi thè plee kuplu, hōximi thè ha lulupoyu wi thè kuplu, m̀ylamayu wi thè kuplu paxio. Xami thay wi thè kuplu, thèpè pihi waiyonè thèpè nè napèmayu wi thè plee kuplu, thèpè ãha hōximi thayu wi thè kuplu, thèpè pihipomu wi thè kuplu, thèpè yai mohoti kuaỳ wi thè kuplu paxio. ²³ Yanomae thèpè ùuxi hamè ỹh̀y hōximi thèpè kutalenaha thèpè hilaa, ỹh̀y thèpènè yanomae thèpè xamiamay. – Ỳnaha Jesus a kuma.

Jesus e ha thuè a ikukema, kama thèè e ha ãxu a ka hoyaleni a titioma yalo a yaxuamay pihima.

²⁴ Ỳh̀y tèhè Kalileia ulihi halanè Jesus a ha aalènè, Thilu ulihi hamè a huu nom̀ỳh̀yoma. A ha kopanè ai yano hamè a lukèlayoma. Ỳhamè Jesus a kuo hãtho pihoma maki kama wãha hĩlia lopelema he. ²⁵⁻²⁶ Thèã ha hĩilènè Xuteu thuè a ka mãĩ anè, Silu Hwenisia theli a ka kinè, Jesus e ha a lope ikukema, kama thèè e ha ãxu a ka hoyaleni a titioma yalo. A ha ikuikènè Jesus mãhuku ha a mohe poplakema. Ỳh̀y tèhè xiã haali hwaa xoalayoma, thèè e ha ãxu a ka hoyaleni a yaxuamapè.

²⁷ Thuè e ha hapènaha Jesus a kuma, — Oxe thèpè wamotima e thèpè ha hukèlènè hiimapè ha pè hÿpÿki tèhè thè xaaliimi. Ỹhÿ kulenaha ipa Xuteu ya thèpè pailiplay palÿo, ỹhÿ tèhè Xuteu ka mǎi thèpè nomÿhÿo, – Jesus a kuma. ²⁸ Hapènaha thuè a kua hwÿtÿlayoma, — Peheti, Pata thè. Ỹhÿ maki hiima pènè oxe thèpè xee hèplalio wi thèpè wày thale, – thuè a kuma. ²⁹ Jesus wǎ hway kōoma, — Xaali wǎ hulayoma. Kuè yalo xi toplalu wa kopuhulu, thèhè e ha ãxu a ka hoyaleni thè ka titile ya yaxua hikilema, – a kuma. ³⁰ Kulenaha Jesus a ha kunè thuè a kopuhuluma. A ha kopanè thèhè e pihi yanèkè yèlÿa taalema, ãxu a ka hoyaleni a maoma.

Jesusnè yomakakÿ komio wi a halomalema.

³¹ Ỹhÿ tèhè Xilu halanè Jesus a ha aakōolènè Sithō hamè a hayuay wi Kalileia u kasi hamè a yapakōlayoma, 10 sitaxi pè ka kule hamè a huu huluma. ³² Ỹhamè wǎlo yomakakÿ komio wi a poimama he, kama wǎ hway tothiplonimi paxio. Wǎlo a halomapè Jesus e ha thèpè xiǎ haali hwalayoma.

³³ Ỹhamè thèpè yai wǎloho mǎhioma yalo

Jesusnè wãlo a ha nakalènè kypè wãisipè plahalayoma. Ỳhỳ tềhề yomakakỳ ha imikỳ hixakema, Ỳhỳ tềhề imikỳ ha kuxuhuplamolènè, aka polepèo wi aka yãhekema. ³⁴ Ỳhỳ tềhề Jesus mamò kỳ ha yoolokènè, a kaxua ha mãhikènè wãlo e ha wã hwama, — Kaloaxoaplali! – ³⁵ Ỳnaha a ha kulènè wãlo yomakakỳ homoaxoaplalioma, aka totihiaxoaplalioma, wã hway xaalixoaplalioma!

³⁶ Ỳhỳ tềhề Jesusnè thèpè kohipè noa thama, — Wama thềã plaukuma nomai! – a kuma. Kulenaha Jesus a kuu xi wãlima maki thềã yai plaukamaỳ he yatioma he. ³⁷ Thèpè pihì yai wènahamo mãhioma! Hapènaha thềã plaukumalema he, — Jesus a ka ki, totihi mãhi thề xĩlo thay! Yomakakỳ komio wi a maki a halomaỳ tay, aka polepèo wi a maki wã hwamaỳ tay paxio! – thèpè kuma.

8

**Jesusnè 4.000 wãlo thèpè iyamalema, kama
thuèpè e pè xè, ihilupè e pè xè.**

¹⁻² Ai thề tềhề Jesus e ha wãloho mãhi thèpè waloa kōkema. Wamotima thèpè ponimi yalo he

Jesusnè Kama nosiã huay wihi pè ha nakalènè, hapènaha a kuma, — Kamiliha hwei thèpè tete kua hikia, 3 thè titia hikilayoma. Kama thèpè ha wamotima thèpè mĩ tiko yalo ỹhỳ thèpè ha ya mamoku nè ohote keay. ³ Yama thèpè ximili tèhè, thèpè kōopè, plahai hamè ai thèpè pỳlỳo yalo peli yo hamè thèpè wāximiki. – Ỳnaha Jesus a kuma.

⁴ Hapènaha nosiã huay wihi pè kua hwỳtỳlayoma, — Hwei ulihi plokeo wi hamè weti hamè pão a tha, hwei wãloho mãhi yama thèpè iyamapè, thèpè pỳtỳopè? – Jesus a wãlima he.

⁵ — Wènaha pão pè he wèo wi pè kua kula? – Jesusnè pè wãli hwỳtỳoma. — Sexi pè xĩlo kua, – pè kuma.

⁶ Ỳhỳ tèhè Jesusnè plee thèpè loamay pihima. Ỳhỳ 7 pão pè ha tèlènè, Yai Pata a xi ãhete ha himanè, Jesusnè pão pè hoyoplalema. Pão pè ha hoyoplalènè nosiã huay wihi pè ha pão pè hỳpỳkema, ỹhỳ pènè pão pè weyopè. Kuè yalo kulenaha pè thay xoaoma he. ⁷ Yuli pè wi yami pè plee kuoma yalo Yai Pata a xi ãhete himia ha kōolènè, Jesus nosiã huay wihi pè ha yuli pè hỳpỳa paxikema, pè weyu paxiope he. ⁸ Ỳhỳ tèhè plee thèpè iyalayoma, plee thèpè pỳtỳlayoma. Thèpè ha pỳtỳlènè Jesusnè nosiã huay wihi pè nosiamay

kõoma, xee thèpè kōape he. Xee thèpè ha kōalalènè sako 7 si pè kasi poyo ãthakema he. ⁹⁻¹⁰ Ýhamè wãloho mãhi thèpè kuoma, 4.000 wãlo thèpè kuoma. Ýhý tètè Jesusnè thèpè ximilema, thèpè kōopè. Thèpè ha aalènè kanoa ãhi hamè a titimoma, Kama nosiã huay wihi pè xè, Taumanuta ulihi hamè thèpè huu nomýhýoma.

Hwaliseu pènè Jesus a wapaý pihíoma he.

¹¹ Jesus e ha Hwaliseu pè ikokema, pè ãha thayu pihio puoma. Yanomae thèpènè thè thay tàý ka mahi Jesus a thaplamaý pihima, a wapa pe he.

¹² Jesusnè hwaliseu pèã hĩli ha motaikènè hapènaha a kuu hwýtýoma, — Weti pei thè ha tha yanomae thèpènè thè thay tàý ka mahi wama thèpè taaý xiwãli pihio tha? Wãloho ya thè thay hikíoma maki! Mã, kaho wamaký ha ya thèpè thaimi! – a kuma. ¹³ Ýhý tètè Jesus a ayoma. Kanoa ãhi hamè a ha tüký ha kōikènè a pukatumu xoaoma.

¹⁴ Jesus nosiã huay wihi thèpè pailioma. Ýhý thèpènè wamotima thèpè ponimi, thèpè pihi mohotiplalioma yalo, pão mōli a xĩlo pou paxioma he. ¹⁵ Thèpè pukatulanè Jesusnè pè noa thama, — Wamaký mōyamèki. Pão xuèmay wi waĩsipè

titiki maki ÿhÿ thènè pão a xuèmay, a pleemay;
 ÿhÿ kulenaha hõle thèã kua paxia, thèã pleei thale.
 Kuè yalo Hwaliseu wama thèã toanomai, Eloxisi
 wama thèã plee toanomai, thèã hõle yalo, – Jesus a
 kuma. ¹⁶ ÿhÿ tèhè thèpè huayu xoaoma, — Huu!
 wamotima yama thèpè ponimi yalo, kulenaha
 Jesusnè ÿhÿ thèã thama, – pè kuma. ¹⁷ Jesus e ha
 thèpè huayu wi thèã waotooma yalo hapènaha a
 kuma, — Weti pei thè ha pão wama thèã thay
 paxio tha? ÿhÿ ya thèã thaimi. Wale taimi xoa
 tha? – Awe, Jesus a yai Patamu yalo a kohipè
 mahi, Kama e ha thè thay tay mao wi thè kuaimi!
 — Kaho wamakÿ ha thèã waotoimi xoa tha?
 Wamakÿ pihi kohipè mãhi tha? ¹⁸ Wamakÿ
 mamoku kua makule wama thèpè taaimi tha?
 Wamakÿ yomakakÿ kua makule wama thèpèã
 hìliplaimi tha? Wamakÿ pihi mohotiplu lope mãhi
 tha? ¹⁹ Pão ha wãlo thèpè 5.000 ya thèpè ta
 iyamapi tèhè, xee hèplu wi wama thèpè ta toapi
 tèhè wènaha sako sipè kasi poyo xee hèplalioma
 tha? – Jesusnè thèpè wãlima. — Tosi (12), – thèpè
 kua hwÿtÿlayoma. ²⁰ Hapènaha Jesusnè thèpè wãli
 nomÿhÿma, — Pão ha wãlo 4.000 ya thèpè ta
 iyamapi tèhè xee wama thèpè ta toapi tèhè wènaha
 sako sipè kasi poyo xee hèplalioma tha?

— Sexi (7), – thèpè kuma. ²¹ — Wale taimi mǎhi xoa tha? – Jesusnè thèpè wǎli kōoma.

Jesusnè wǎlo a hupèpèo wi a halomalema.

²² Sitaxi Pexisaita hamè Jesus a huu nomÿhÿoma, Kama nosiã huay wihi pè xè. Thèpè ha kopanè wǎlo a hupèpèo wi a poimama he. Jesus e ha pèã haali hwama, — Hwei wa hupèli, wa a halomǎli, – pèã haali kuma. ²³ Sitaxi sipo hamè Jesusnè hupèpèo wi a utuluhuluma. Ỹhÿ tèhè a hupèpèo wi mamoku ha Jesusnè thè ha kuxuhuplalènè, mamoku hupaÿ xoaoma. Ỹhÿ tèhè a wǎlima, — Wa thèpè taplay taÿ? – ²⁴ Hapènaha wǎlo a kuma, — Awe, yanomae ya thèpè taplay! Ya thèpè taplay maki huu tihi kulenaha thèpè huatalu kuaÿ, – wǎlo a kuma. ²⁵ Ỹhÿ tèhè Jesusnè kama mamoku hupèa ha kōolènè mamoku au totihiplalioma, plee thèpè taaÿ totihia mǎhia xoaplalioma. ²⁶ Ỹhÿ tèhè Jesusnè wǎlo a noa thama, — Sitaxi hamè wa yapanomai, xaali wa kōaxoapèhulu, – Jesus a kuma.

**Jesus e ha Petèlu wã peheti hwama,
— Cristo wa, – a kuma.**

²⁷ Ai sitaxi pè wãsipèo wi pè hamè Jesus xè, Kama nosiã huay wihi thèpè xè pè huma, Sesaleia Hwilipi ulihi hamè pè huma. Thèpè hu hulu tèhè Jesusnè pè wãlima, — Wènaha thèpè ku tha? Weti pei ya eã tha? – Jesusnè pè wãlima. ²⁸ Hapènaha thèpè kuu hwýtýoma: — Xoão Paxisitha wa eãha thale. Elias wa eãha kãe thale. Yutu ha Yai Pata thèã ka wawèmanihi wa eãha temiakõplalioma, – thèpè kuma. ²⁹ — Kaho wamaký wènaha wamaký pihi kuu paxio tha? – Jesusnè pè wãli nomýhýoma. Petèlu wã hwama: — Kaho Cristo wa, Yai Pata Ximano wa e, – a kuma. ³⁰ Ýnaha Petèlu a ha kulènè Jesusnè thèpè wasulema: — Ai thèpè ha wale ãha thanomai, “Cristo a,” wamaký kunomai, – ýnaha a kuma.

Jesus a lĩa nomaý wi thèã wawèmalema.

³¹ Ýhý tèhè Jesusnè thèpè hilamaý kõoma, — Ya ka Yanomaeplalioni ýhý ya, wãloho ya lĩa ninii nè õhotaay mãhi. Xuteu theli pata pènè wale lĩa pikiaý he, Yai Pata thè ha noa huatima pè xè,

Yai Pata wasu wi thèã hilamatima pè xè wale lĩa plee pikiaý he. Wale kãe xèplali he. Xèplalema makihi 3 wakala thè ha kuplalènè, ya lĩa temi hoku kõo, – Jesus a kuma. ³² Jesusnè ÿhý thèã waoto mãhi thama, kuè yalo Petèlunè Jesus a waĩsipè ha plahamalènè a wasu xoaoma, — Kulenaha wã hwanomai, – Jesus e ha a kuma. ³³ Petèlunè Jesus a wasuma maki Jesusnè Kama nosiã huay wihi pè taaý ha yapalènè, Petèlu e ha wã kohipè hwama, — Satanas, wa plahalayu! Yai Pata pehetio wi thèã ha wa pihi xaatiaini tiko, yanomae thèpè pihi kuu puo wi wa thèã thapu tikoa! – Jesus a kuma, Petèlu e ha.

³⁴ ÿhý tètè Jesusnè plee thèpè ha nakalènè, Kama nosiã huay wihi pè ha nakaa paxilènè, plee thèpè ha hapènaha a kuma, — Kamiliha ai thè nokao pihio tètè kaho wanè wa thè thay ka pihio wi wa thè thanomai, Yai Pata thènè wa thaamay ka pihio wi wa thè xĩlo thay, wa nè õhotaay maki. Kulenaha wa thè thay tètè ipa nokaotima wa xĩlo kuplalio. ³⁵ Kaho wanè wa thè thay ka pihio wi wa thè xĩlo thay he yatio tètè ÿhý tètè wa nè yai õhotalayu. ÿhý maki wale pihipu yalo, hukèatima peheti wa thèã yai pou yalo kaho wa thè peximay wi wa thè pikili tètè, ÿhý tètè opi wa siký nomay

maki Yai Pata thè ha wa lãa totihi p̀yl̀yo xiwãliti. ³⁶
 Hwei ulihi hamè matihi wãloho mãhi wa thèpè
 omày tèhè, ỹh̀y maki Cristo wa thèã pikili tèhè, opi
 wa nè yai òhotaay mãhiki, aho matihi pènè wa yai
 pailiplaimi! ³⁷ Wa ùuxi ka yailati a ka ki noa thè
 mãhi, xineilu a maki, matihipè maki ỹh̀y pènè wa
 yai noamay taimi, opi wa nè òhotaay maopè.
³⁸ Hwei ulihi hamè hõximi thatima pènè, peheti
 thèã pikiatima pè ka ki pènè Kamiliha thèpè kĩlii
 paxio wi, ipa thèã ha pè kĩlii paxio wi, opi Ya ka
 Yanomaeplalioni ya, hwei ulihi hamè ya yapày
 kõo tèhè, Kami yanè ỹh̀y ya thèpè pikiày hwýt̀yki!
 Yai Pata wakalaxi totihi mãhi ya kãe yapày, ãxu pè
 au mãhio wi wale pailili, – Jesus a kuma.

9

¹ Hapènaha Jesus a plee kuma, — Peheti yã
 hwaỳ. Ai wamak̀y ka kinè wa nomày mao xoao
 tèhè kaholiha hapènaha thè yai waotoplalio, “Awe,
 Yai Pata a kohipè mãhi, plee thèpè ha a patamu
 waoto,” ỹh̀y wa thèã peheti himili, wa nomày xoao
 mao tèhè. – Ỳnaha Jesus a kuma.

Hehu hamè Jesus a yayuaplalioma, a wakalaxi totihi mãhiplalioma.

² Seis (6) wakala pè ha kuplalènè Jesusnè Petèlu a nakalema, Xiaku a xè, Xoão a xè, hehu tileo wi hamè pè kãe tolekepohuluma. Ỹhamè yami pè kuo hayoma. Pè mamò xatio tètè Jesus sikỳ yayuaplalioma. ³ Kama kapixa e kỳ wakalaxiplalioma, au mãhi kỳkỳ kuplalioma. Ỹhỳ kỳkỳ au kulenaha ai kỳkỳ au thaplay taimi he.

⁴ Xuteu nè pata kỳpỳ pèapaxitalioma, Elias a xè, Moises a xè, Jesus wã huamapỳma. ⁵ Jesus e ha Petèlu wã hwatalioma, — Thèã hilamatima wa, hweha yamakỳ pleè kuo tètè thè totihi. Teles (3) naa nahi yama pè thay pihio, aho nahi, Moises e nahi, Elias e nahi, – Petèlu a haali kuma. ⁶ Thèpè kili mãhioma yalo wã mii hway puoma, pihi kominè wã hwama. ⁷ Ỹhỳ tètè kloke klokenè thèpè he yohopalioma. Kloke kloke ùuxi halanè Yai Pata wã pètalioma, — Hwei Ihiluyè a, Ihiluyè ya nohimay mãhi, wama wã hĩliaxaalili! – a kuma.

⁸ Ỹhỳ tètè pè mamò ha huatalonè ai thè kỳpỳ matalioma. Jesus yami a xĩlo pailioxoama.

⁹ Thèpè tèmèhululanè Jesusnè thèpè noa thama, — Ya ka Yanomaeplalioni Ya ha nomalènè,

ya ha hokuakōolènè ÿhÿ tēhè hwei wama thèpè ka taaleni wama thēã xīlo plaukumali. – ¹⁰ Kulenaha Jesusnè thèpè noa thama yalo thēã plaukumanimi he, pēã xīlo wāliyoma, — Wènaha Jesus a līa hoku kōo tha? Huu! ÿhÿ yama thēã taimi paxio, – thèpè pihi hètÿhÿ kuma.

¹¹ ÿhÿ tēhè Jesus a wālima he, — Wèti pei thè ha tha Yai Pata wasu wi thēã hilamatima pènè hapènaha pè kuu, “Awe, hwei ulihi hamè Elias a huu palÿo, ÿhÿ tēhè a ka Yai Patamu wi a xīlo pètaliu,” thèpè kuu tēhè, wènaha tha? – Jesus a wālima he. ¹² Hapènaha Jesus a ku hwÿtÿoma, — Awe, ÿhÿ thēã xaali hiki, Elias a huu palÿoma, xaalilatima a kutanè. Hapènaha Yai Pata e thēã oni kuu, “A ka Yanomaeplalioni a nè yai õhotalayu, a pikili he” thēã oni kuu, wènaha tha? ¹³ Hapènaha thè yai. Yai Pata thēã wawèmatima Elias a kulenaha ai thè huimama, wawèmatima Xoa Paxisitha a huimama. A huu hikioma maki ÿhÿ e ha hōximi thè thay pihipènaha thè thama he, a yai wayamama he, Yai Pata thēã oni kupènaha. – Jesus a kuma.

Jesusnè hia e ha ãxu a ka hoyaleni a ka titile a yaxulema.

¹⁴⁻¹⁵ Jesus xè kama e ha 3 thèpè ka pailioni pè xè, ai nosiã huay wihi pè ha pè waloa kōokema. Ýhamè wãloho mãhi thèpè kōkaploma. Jesus e ha thèpè pihi yai wènahamo mãhioma yalo Jesus a waloo ha taalèhenè plee thèpè lèlèimama. Ýhamè nosiã huay wihi pè ha Yai Pata wasu wi thèã hilamatima pè ãha thayoma. ¹⁶ Thèpè ãha thayu ha taalènè Jesusnè thèpè wãlima, — Wamakỳ ãha thayu wi weti pei wama thèãha thay paxio tha? — pè wãlima. ¹⁷ Ýhỳ tètè wãlo a ka hwèxio wi wã hwama, — Thèã hilamatima wa, kaholiha hwei ihiluyè ya totoaỳ huma. Ihiluyè e ha ãxu a ka hoyaleni a titia, ýhỳnè ihiluyè aka polepèmalema. ¹⁸ Ýhỳnè ihiluyè a plee xeeplaamaỳ tiko. A xeeplaki tètè ihiluyè pei kahikỳ moxi hway, kama nakỳ wãsynyo, kama pei sikỳ plee kohipèo thale. Aho nosiã huay wihi thèpè ha ýhỳ hōximi ya yaxuplamaỳ pihioma maki a yaxuplanimi he! — wãlo a kuma.

¹⁹ Ýhỳ tètè hapènaha Jesus a kuma, — Wale xaali pihipoimi xoa tiko! Wènaha kami ya nè tete kua xoa tha, kaho wamakỳ ha? Wamakỳ pihi

xaaliplu wi ya thè nè tapu, wènaha thè tete kuo xoa tha? Hia wa poimay! – a kuma.

²⁰ Ýnaha a ha kunè hia a poimama he. Ýhÿ tètè ãxu a ka hoyaleni a nè Jesus a ha taalènè hia a xeaxoaplakema, a yapoleay mãhioma, kahikÿ moxi hwapema. ²¹ Ýhÿ tètè Jesusnè hwÿy e wãlima, — Ihiluhu a ka ki wènaha thè nè tete kuaÿ hikia kula? – e wãlima. Hapènaha hwÿy e kua hwÿtÿlayoma, — Hwei a oxe mãhio tètè kulenaha thè nè òhotaay kuaÿ hikioma. ²² Hwei ãxu a ka hoyaleni hõximi a ka kinè wakè ha ihiluyè a keamay thale, mau u ha a plee keamay thale, a nomamay pihio tiko! Kuè yalo wamalekÿ pailiplay taa noa tètè wamalekÿ pailiplali, wamalekÿ nè ohote thaa paxili! – hwÿy e kuma.

²³ Ýhÿ tètè hwÿy e ha hapènaha Jesus a kuma, — Weti pei thè ha “wamalekÿ pailiplay taa noa tètè” wa kuu tiko kula? Wale pihipu tètè kohipè mãhio wi ya thè thaplali, ai ya thè thay tay mao wi e thè yai kuaimi! – Jesus a kuma.

²⁴ Hapènaha hwÿy wã lope kulayoma, — Kami yanè wa pihipu. Ýhÿ maki wa pihipu mao tètè wale pailiplali! – a kuma. ²⁵ Jesusnè wãloho mãhi thèpè lèlèimay ha taalènè ãxu a ka hoyaleni e ha

wã kohipè hwama, — Hõximi wa, ãxu hoyano wa, kaho wanè wa thèpè aka polepèmay tiko, wa thèpè yomakakỳ komiplamay paxio. Hia e ha wa yai plahalayu! Ỳhỳ e ha wa yapaỳ kōotaanomai! – Jesusnè a wasuma.

²⁶ Ỳhỳ tèhè ãxu a ka hoyaleni wã ha komolènè hia a ha yapoleamay kōolènè, a aaxoalayoma. Hia a yai waximiplalioma yalo hapènaha thèpè kuma, — Huu! Hia a nomaa hikilaenoa! – thèpè kuta kutamoma. ²⁷ Ỳhỳ maki Jesusnè hia imikỳ ha tèlènè a uplamakema, kuè yalo hia a temi uplakema.

²⁸ Waiha, yano ùuxi hamè Jesus xè Kama nosiã huay wihi pè xè thèpè yami kōo tèhè Jesus a wãlima he, — Weti pei thè ha tha kami yamakỳnè ỳhỳ ãxu a ka hoyaleni yama a yaxuplanimi tha? – e wãlima. ²⁹ Hapènaha Jesus a kuma, — Awe, hwei hoyano thèpè ka ki Yai Pata thè ha wama a pailiplamamu tèhè ỳhỳ tèhè wama thèpè xĩlo yaxuplay taỳ, – a kuma.

— **Wale xèplali he, – Jesusnè thèã wèay kōoma.**

³⁰ Thèpè ha aakōolènè Kalileia ulihi halanè thèpè hu huluma. Jesusnè Kama nosiã huay wihi

thèpè xīlo nokamapu pihoma, kuè yalo thèpè huu hulu tēhè thèpè hu hāthooma. ³¹ Plee thèpè mao tēhè nosiã huaȳ wihi thèpè xīlo hilamaȳ pihoma yalo. Hapènaha Jesusnè thēã wèama, — Wale nēhè ka wālipu wihi thèpè ha Kami Ya ka Yanomaeplalioni wale noa waxuki he, wale nomÿhÿlimaȳ hÿpÿki he. Ỹhÿ tēhè wale xèplali he. Wale xèplali makihi 3 wakala thè ha kuplalènè ya hokuakōolayu, – Jesusnè thēã thama. ³² Ỹhÿ thēã wèama maki thēã hīlia totihiplanimi he. Thēã hīlia totihiplamini makihi, — Huu! Wènaha tha? – Jesus e ha thèpè kuu kīlima, kuè yalo Jesus a wālinimi he.

Weti pei a patamu he tole tha? – thèpè wāliyoma.

³³ Sitaxi Kahwanau hamè thèpè ha kopanè, yahi hamè thèpè pihi yanèkè kuo tēhè, Jesusnè thèpè wālima. — Wamakÿ huulanè weti pei wama thēã thaȳ kuha? – ³⁴ Kulenaha thèpè wālima maki thèpèã huonimi. Huulanè hapènaha thèpèã huayoma yalo, — Weti pei a patamu he tole tha? “Kami yanè,” ai thè kuma maki, “ma, kami yanè” ai thè kuu paxioma. – Ỹnaha thèpè kuta kutamoma. ³⁵ Jesus a ha tÿkÿkènè Kama nosiã huaȳ wihi pè ikuo pihima. Thèpè ha ikuikènè

hapènaha pè noa thama, — Wa patamu pihio tèhè wa phipomu ha maonè plee wa thèpè pailiplali, — Jesus a kuma.

³⁶ Ỹhỳ tèhè Jesusnè oxeo wi a ha tènè, thèpè mỳthale hamè a uplamakema. Ỹhỳ tèhè a wi yakapu xoaoma. A ha yakalènè Kama nosiã huay wihi pè ha Jesus wã hway kōoma, ³⁷ — Kami pei yã nè oxeo wi wama a nohimaỳ tèhè, ỹhỳ tèhè wale yai nohimaỳ xaalio. Wale nohimaỳ xaalio tèhè ỹhỳ tèhè Hwae a, wale ka ximileni wa a nohimaỳ xaali paxio, — Jesus a kuma.

³⁸ Jesus e ha Xoão wã hwama, — Thèã hilamatima wa, ai thènè kaho pei wãnè ãxu pè ka hoyaleni yama a yaxuplay ha taalènè yama a wasulema, kami yamakỳ ha a nokaoimi yalo, — Xoão a kuma. ³⁹⁻⁴⁰ A kuu tèhè hapènaha Jesus wã hwama, — Mã! Wa a wasunomai! Kama a ka kinè yamakỳ waiyamaimi, yamakỳ pailiplay, kuè yalo wa a wasunomai. Kami pei yãnè yanomae thèpènè thèpè thay tay ka mahi ai thènè thè thaplali tèhè ỹhỳ tèhè wale hōximi ãha thay nomỳhỳo tha? Thaimi! ⁴¹ Peheti yã hway. Ai thènè Jesus phipotima a pailiplay tèhè mau u xĩlo hỳpỳki maki, Jesus phipotima a ka pailiplaleni, Yai Pata thènè a nè yai kōamaki.

⁴² Ỹhỳ maki ai thènè hõle thèã ha Jesus pihipotima a ka oxei a lulupu tèhè Yai Pata thèã pikiapè, ỹhỳ thè yai hõximi mãhi! Ỹhỳ thènè hõle thèã ha oxei a lulupu wi e ha thè lĩa kuplallo wi thè yai hõximi he tole, a nè lĩa yai õhotaỳ he tole!^b

⁴³⁻⁴⁴ Kaho wa imikỳnè hõximi thè ha wa yapèkèli tèhè wa imikỳ manèaxoaplali. Hapènaha thè kuè yalo, mõi imi wa xĩlo pou maki Yai Pata e ulihi hamè wa pỳlỳoti tèhè ỹhỳ thè totihi he tole. Ỹhỳ maki imi kỳpè pou maki xopali wakè hamè wa huu tèhè, ỹhỳ thè yai hõximi he tole, ỳhamè wakè a yai maploimi. ⁴⁵⁻⁴⁶ Kaho wa mãhukunè hõximi thè ha wa yapèkèli tèhè, wa mãhuku manèaxoaplali. Mõi mãhu wa xĩlo pou maki Yai Pata e ulihi hamè wa pỳlỳoti tèhè ỹhỳ thè yai totihi! Ỹhỳ maki mãhu kỳpè pou tèhè xopali wake hamè wa huu tèhè ỹhỳ thè yai hõximi he tole!

^b **Makos 9:42** thèã waotoplopè hwei wa thèã oni taay: Ỹhỳ a tèhè Xuteu pata thèpènè mohotio wi e ha maa makỳ pleeo wi makỳ ha okaikènè pata u ha a kemaki, a nomapè. Kuè yalo Jesusnè thèpè hilamaỳ tèhè oxe a mỳlamaỳ wi e ha wã kohipè hwama. Oxeo wi wa thè mỳlamali tèhè kaholiha hõximi he tole thè kuplallo, maa makỳ pihi kae kemaki wi thè hãthoho paxio, mãhi wa nè õhotalayu, – Jesus a kuma.

Makos 10

⁴⁷⁻⁴⁸ Pei mamonè wa yapèkèli tèhè wa mamò ukèli. Mõli mamò wa pou maki Yai Pata e hamè wa pỳlỳoti tèhè wa totuhu he yati. Ỹhỳ maki mamò kỳpè pou maki xopali wakè hamè wa huu tèhè ỹhỳ thè yai hõximi he tole, ỳhamè wakè a yai maploimi, moxa pè kãe nomaimi.

⁴⁹ Hwei ulihi hamè plee thèpè ha nè õhotaay wi thè kuplu tay. Ỹhỳ nè õhotaay wi thènè yamakỳ pailiplapè, yamakỳ pihi xaaliplopè!

⁵⁰ Sau pè naxio tèhè pè totihi, ỹhỳ maki sau pè naxio mao tèhè pè totihiimi. Sal a mao tèhè wamotima thèpè totihiimi ka kulenaha wamakỳ pihi yanèkèo mao tèhè, siã wai wamakỳ pỳlỳo mao tèhè wamakỳ totuhoimi.

10

Hẽalopè e hoyay pihiò tèhè, thupè e hoyay pihiò tèhè, Jesusnè ỹhỳ thẽã thay.

¹ Ỹhỳ tèhè Jesus a aakõolayoma. Sitaxi Kahwanau halanè Xuteia ulihi hamè a huma, Xotão u hamè a pukatukema. Ỳhamè Jesus e ha wãloho mãhi thèpè ikuoã kõokema. Kuè yalo Jesusnè thèpè hìlamama, ỳnaha kamanè thè xĩlo

thaa thaamama. ² Jesus e ha Hwaliseu pè ha ikuikènè a wālima he, — Wālonè kama thuèpè e hoyali tèhè thè xaali tha? – Jesus a yapèkay ha a wālima he. ³ Ỹhỳ tèhè Jesusnè thèpè wāli hwýtỳoma, — Ỹhỳ thè ha wènaha Moises a ku hikioma tha? – thèpè wāli hwýtỳoma.

⁴ Ỹhỳ tèhè hapènaha Hwaliseu pè kuma, — Wālonè thuèpè e hoyay pihio tèhè Moisesnè a wasunimi. Hapènaha Moisesnè thè xīlo nakama. Wālonè papel sikỳ ha thuè a hōyaỳ wi thèã ha oniplalènè thuèpè e ha sikỳ ha hỳpỳikènè a yaxuplay xoo. – Ỳnaha Hwaliseu pè kuu hwýtỳma.

⁵ Ỹhỳ tèhè hapènaha Jesusnè Hwaliseu pè noa thama, — Ỳnaha Moisesnè thè thama maki hōximi thè ha wamakỳ he yai xioploma yalo kulenaha Moisesnè thè xīlo thama. Ỹhỳ maki hapènaha thè yai peheti. Kulenaha Yai Pata thènè thè yai peximanimi. ⁶⁻⁹ Hapa mǎhio tèhè Yai Pata thènè wālo a thaplalema, thuè a kǎe thaplalema. Hapènaha Yai Pata thèã oni kuu, “Wālo thè xè, thuè thè xè thè kỳpè toayolayu tèhè hwỳy e ha xè, nỳy e ha xè kỳpè xiwālionomai. Kama kỳpè ỹlayolayu. Mōli kulenaha thè kỳpè kuplalio,” thèã oni kuu. Mōli thè kỳpè kuplalio yalo, Yai Pata

thènè thè kypè ÿlamayolayoma yalo, aho wa thè yai hoyanomai! – Ýnaha Jesus a kuma, Hwasileu pè ha.

¹⁰ Waiha yahi ũuxi hamè Jesus xè Kama nosiã huay wihi thèpè xè pè ha lukèa kōlènè ÿhÿ thèã ha Jesus a wãlima he. ¹¹ Hapènaha Jesus a kuma, — Wãlo thènè thuèpè e ha hoyalènè ai thuè a ha tènè ÿhÿ thè kypè wamo tèhè howaxi thè kuplalioma. ¹² Thuè a nè hēalopè e ha hoyalènè ai wãlo e ha thè wamo tèhè thuè a howaximu paxioma.

Jesusnè oxè thèpè nohimay mãhi.

¹³ Jesus e ha oxè thèpè hupamay pihoma yalo he, Kama e ha oxè thèpè kãe huma, Jesusnè thèpèã wi ha totihi thanè. Oxè thèpè kãe ikuu he tèhè Jesus nosiã huay wihi pènè oxè thèpè pou wihi thèpè wasuma he. ¹⁴ Jesusnè thèpè wasu ha taalènè a wayètalioma. Jesus wã hwatalioma, — Mã, wa thèpè wasunomai. Kamiliha kami yanè oxè ya thèpè wi ikuo pihi. Hwei oxè ka ki Kamiliha thèpè pihi kuo ka kuoninaha ÿhÿ kulenaha Yai Pata thè ha thèpè pihi yai kuki tèhè ÿhÿ pè ha Yai Pata a waoto patamu. ¹⁵ Kaho

wamakỳ ha peheti yã hwaỳ, hwei oxe thèpè pihi wi kaihia ka kulenaha wamakỳ kuaỳ mao tèhè Yai Pata a waoto Patamoimi, – ònaha Jesus a kuma.

¹⁶ Jesusnè oxe thèpè wi ha maolènè thèpè wi plee hupama. Kamanè thèpèã wi ha totihi thama.

A ka mathipè mǎhioni Jesus e ha a ikukema.

¹⁷ Jesus a hu kōo hulu tèhè wǎlo thè lèlèkema. Jesus a kōtho hamè, mahekoko kỳ ha a ha tèlèkèikènè wǎlo wǎ hwama, — Kaho wa totihi, thèã hilamatima wa. Yai Pata thè ha ya pỳlỳo xiwǎlitipè weti pei ya thè thapè tha? – Jesus e ha thè wǎlima. ¹⁸ Jesus wǎ hwaỳ hwỳtỳoma: — Kaho wanè wale totihi himaỳ tha? Yai Pata mōli thè xīlo totihi. ¹⁹ Moises e ha Yai Pata wasu wi thèã ka hỳpỳkeni wa thèã taỳ hikio, “Ai wa thè xèplanomai, wa pou mao wi thè xè wahakỳ wamonomai, wa thomomonomai, hōle thèãnè yanomae wa thèpè ãha thanomai, wa thèpè mỳlamanomai, hwaoho xè, naoho xè, wa kỳpỳ yai noamaỳ xaalio,” – Jesus e kuma.

²⁰ Wǎlo wǎ hwaa hwỳtỳlayoma, — Thèã hilamatima wa, ònaha ya thè thaỳ xalilu hikia. Ya oxeo tèhè ònaha ya kuaỳ xaalio mǎla puoni, – e

kuma. ²¹ Ỹhỳ thè ha Jesus a mamò ha xatikènè, a nohimay ha mǎhionè wǎ hwatalioma, – Hapènahà wa thè thanimi xoa. Aho matihi kutalenaha wa pè ka thapu wi ha xineilu wa pè lulaỳ. Xineilu wa pè ha lulanè thèpè hōlio wi thèpè ha xineilu wa pè hỳpỳ, Yai Pata thènè thè lǎa ka hỳpỳ wi wa thèpè popè. Ỹhỳ wa thè ha thanè, kamiliha wa nokaki, – Jesus e kuma.

²² Wǎlo thènè hwei thèǎ ha hǐilènè a pihi weheplalioma. A xuhulu kǎe kōlayoma, a nè matihi pè mǎhioma yalo. ²³ Kama nosiǎ huay wihi pè ha Jesus a mamò ha huatalonè wǎ hwama, — Thèpè nè ka matihipèò wi kamiliha pè pihi kuo waali, Yai Pata e kuplopè, Yai Pata ulihi hamè Kama a waoto Patamu wi hamè, thèpè pỳlỳoti pè, – Jesus a kuma.

²⁴ Ỹhỳ thèǎ ha Jesus nosiǎ huay wihi pè pihi wènahamoma. Kuè yalo Jesusnè thèǎ thay kōoma: — Ihiluyè pè, thèpè nè ka matihipèò wi kamiliha pè pihi kuo waali, Yai Pata e kuplopè, Kama ulihi hamè thèpè pỳlỳotipè. ²⁵ Hapènahà kulenaha. Yalo a pleo wi pèka wǎisipèò wi ha a lukèy waali. Ỹhỳ kulenaha a nè ka matihipèò wi Yai Pata a Patamu wi thè hamè a lukèy pihio tèhè thè yai kohipè he tole. – Jesus a kuma. ²⁶ Ỹhỳ thèǎ ha hǐilèhenè

Jesus nosiã huay wihi pè pihi yai wènahamo
mãhioma, kuè yalo thèpè wãliyoma, — Ýnaha thè
kuè yalo weti peinè hukèano a yai kuplu tay tha?
– thèpè wãliyoma.^c

²⁷ Ýhÿ tètè Jesusnè thèpè taa ha pièkonè wã
hwama, — Yanomae thèpè yai hukèamu taimi
maki Yai Pata thènè thèpè hukèay tay! Yai Pata e
ha thè thay tay mao wi thè yai kuaimi yalo! –
Jesus a kuma.

²⁸ Ýhÿ tètè Jesus e ha Petèlu wã hwama,
— Kami yamakÿnè kutalenaha yama thèpè
taplalèhuluma, kaholiha yamakÿ nokaopè! – a
kuma.

²⁹⁻³⁰ Hapènaha Jesus a kuu hwÿtyoma,
— Hwei thèã yai peheti! Wale nokaapè, hukèatima
totihio wi thèã noa ha, aho wa thèpè ka
taplalèhuluni, yanopè xè, hepalaho pè xè, yauhu pè

^c **Makos 10:26** thèã waotoplopè hwei wa thèã oni taay:
*Weti pei thè ha tha Jesus nosiã huay wihi pè pihi
hètÿmoma tha? – A nè ka matihipèo wi Yai Pata thè hamè a
kukèy wali, – Jesus a kuu tètè? Hapènaha nosiã huay wihi
pènè hapènaha thèpè pihi hõle kuma. — Awe, yanomae
thèpènè wãloho mãhi thèpè pou tètè ýhÿ tètè thè waoto,
kama e ha Yai Pata a xi toplalu, kuè yalo a nè matihipè
mãhi, – ýnaha nosiã huay wihi pè pihi hõle kuma.*

xè, hwaho pè xè, naoho pè xè, ihiluhu pè xè, aho ulihi pè xè, Kami yanè ÿhÿ ya thèpè nêhè koamay maapèki, waĩsipè ya thèpè nè kōamaimi, pata māhi ya thèpè nè koamay. Hwei ulihi hamè hwei ya thèpè hÿpÿki, yanopè xè, hepalahapè xè, yauhupè xè, nahopè xè, ihiluhupè xè, ulihi pè xè. Kaho wamakÿ ha ÿhÿ ya thèpè lĩa hÿpÿ maki, hwei ulihi hamè nè õhotaay wi thè plee kuplalio. ÿhÿ maki opi Yai Pata a yai patamu wi hamè wamakÿ totihi pÿlÿo xiwālititi. ³¹ Hwei ulihi hamè wāloho māhi thèpè pata ka himani hi opi ÿhÿ thèpè lĩa patamoimi. ÿhÿ maki hwei ulihi hamè thèpè oxè ka himani hi, opi Yai Pata a yai patamu wi hamè pè lĩa patamu kuki. – ÿnaha Jesus a kuma.

Jesus a lĩa nomay wi thèã thay kōo.

³² Xelusalẽ hamè thèpè huu tèhè Jesus a palÿoma, Kama 12 nosiã huay wihi pè nokaoma. Thèpè huulanè nosiã huay wihi pè pihì wènahamoma. ÿhÿ maki ai thèpè ka nokao paxio wihi pè kĩli māhioma. ÿhÿ tèhè peli yo kasi hamè Kama 12 e pè ha nakalènè, Jesusnè pè noa thama, Xelusalẽi hamè thè lĩa kuplu wi thèã thay kōoma. ³³ Hapènaha a kuma, — Xelusalẽi hamè yamakÿ

huu. Ýhamè noa huatima pè ka patamu wi thèpè ha xè, Yai Pata wasu wi thèã hilatima pè ha xè wale nomÿhÿli hÿpÿki he, Kami ya ka Yanomaeplalioni wale nomÿhÿli hÿpÿki he. Ýhÿ pènè wale hõximi himia mähili he. Xuteu pè ka mãi thèpè ha wale nè hÿpÿki he, wale xèplamape he. ³⁴ Xuteu pè ka mãi pènè wale nè ìkali he, wale kuxuhuki he, wale kãe xèki he, ýhÿ tèhè wale yai nomamali. Ýhÿ tèhè 3 wakala thè ha kuplalènè ya hokuakõolayu. – Ýnaha Jesusnè thèpè noa thay kõoma.

Xiaku xè Xoão xè Jesus a wãlipÿma.

³⁵ Ýhÿ tèhè Sepeteu ihilu e kÿpè Xiaku xè, Xoão xè Jesus e ha kÿpè ha ikuikènè kÿpèã hwama, — Thèã hilatima wa, kami yahakÿnè wa wãli pihio, yaha thè peximaÿ wi wa thè thaplapè, – kÿpè kuma. ³⁶ Jesusnè kÿpè wãli hwÿtÿoma, – weti pei waha thè peximaÿ tha? ³⁷ Hapènaha kÿpè kuma, — Yai Pata e hamè aho tÿkÿotima ahete hamè yahakÿ tÿkÿo pihio paxio, katehelima poko hamè xè, hailima poko hamè xè, yahakÿ tÿkÿopè, – kÿpè kuma.

³⁸ Ýnaha thè peximapÿma maki hapènaha Jesus a kuu hwÿtÿoma, – Wahakÿ mohoti xoa yalo kulenaha waha thè peximaÿ tiko! Wènaha wahakÿ pihi ku tha? Kami ya nè lĩa òhotaay māhi ka kuweinaha wahakÿ kuaÿ tēhè wahakÿ nè wāloplu yai tha? Kami ya nè lĩa òhotaay ka kuweinaha wahakÿ nè lĩa òhotaay paxio tha? – a kuma.

³⁹ Hapènaha kÿpè kuu hwÿtÿoma, — Awe, yahakÿ nè wāloplu. – Ýnaha kÿpè kuma maki hapènaha Jesus a kuu nomÿhÿoma, — Awe, wahakÿ nè òhotaalayu, kaho wahakÿ ha nè òhotaay wi thè yai kuplallo. ⁴⁰ Ýhÿ maki ipa katehelima poko hamè xè, hailima poko hamè xè thè lĩa ka tÿkÿo wi kami yanè ya thèpè yaii imi. Yai Pata thènè ýhÿ tÿkÿo wi kÿpè yaii hikilema. – Ýnaha Jesus a kuma.

⁴¹ Ýhÿ thèã ha hĩilèhenè Jesus nosiã huay wihi ai 10 thèpènè Xiaku e ha xè Xoão e ha xè, pè xuhulumolayoma. ⁴² Ýhÿ tēhè Jesusnè ýhÿ 10 thèpè ha nakalènè wã hwama, — Hapènaha wamakÿ taÿ hiki. Xuteu pè ka mǎi thèpè ha thèpè ka patamu wi pè ka ki pè yai kohipè patamu! ⁴³ Ýhÿ maki kaho wamakÿ ha kulenaha thè kuaimi. Kaho wamakÿ ha ai thè patamu pihio tēhè pailiplatima thè yai kuo palÿopè. ⁴⁴ Kaho wamakÿ ha ai thè palÿo pihio tēhè plee thèpè nosiã huatima

thè kuo palỳopè. ⁴⁵ Hapènaha thè kuè yalo. Ya ka Yanomaeplalioni ya maki ya pailiplamu hunimi. Kami yanè ya thèpè xĩlo pailiplaỹ huma. Yanomae wãloho ya thèpè hukèapè ya hỳpỳmu huimama, – ònaha Jesus a kuma.

Jesusnè Paximeu a halomaỹ.

⁴⁶ Ỳhỳ tèhè Xeliko hamè thèpè kopema. Xeliko hamè Jesus a kopi wii a aa kōlayoma. Kama nosiã huaỹ wihi thèpè xè, ai thèpè xè, thèpè wãloho mãhi nokaoma, Jesus e ha. Ỳhỳ tèhè Ximeu ihilupè e ka hupèpè mãhioni, Paximeu wãha ka kuoni, peli yo kasi hamè a hupèpè looma. A nakamu ha a lèoma. ⁴⁷ Jesus Nasale ulihi theli eãha hayuaỳ ha Paximeu wã ãkali mãhi komoma. Hapènaha a kuma, — Tahwi noti Jesus wale mamoku nè ohote ketali, – ònaha a kuma.

⁴⁸ Ỳnaha a kuu tèhè wãloho thèpènè a wasuma, mamakai a loo pihima he. A wasuma makihi a wasuonimi, wã yai mãhilayoma, — Tahwi noti wale mamoku nè ohote ketali, – a kuu he xioploma.

⁴⁹ Jesus a uplatalioma, — Wama a nakatali, – Jesus a kuma. A hupèpèo wi a nakaaxoalema he,

— Wa xi totalio, wa uplaki, Jesusnè wa nakaỳ hikio, – a noa thama he.

⁵⁰ Kapixakỳ lukèpu wi kỳkỳ lope ha hayuplalènè a hokutalioma, Jesus e ha a hupèpè ikukema. ⁵¹ — Weti pei thè ha wale nakaỳ kula? – Jesusnè a wālima. A hupèpèo wi wā hwaaxoalayoma: — Wale mamò totihiplali, kaho Hilamatima wanè, – e kuaxoalayoma. ⁵² — Awe, wa ayohulu, kami wale pihipu yalo hwei tètè wa mamoku totihi, – Jesus e kulayoma. E ha kotalènè mamoku haloaxoalayoma. Jesus e ha a nokaaxoakema, peli yo hamè a nokaaxoakema.

11

Xelusalē hamè Jesus a huu huluma.

¹ Sitaxi Xelusalē hamè thèpè aheto hulu tètè Pethehwaxe hamè thèpè kopema, Pethānia hamè thèpè kopema. Hehu Olihuelas wāha ka kule hamè thèpè kopema. Ỹhalanè Jesus nosiã huay wi polakatai kypè xèmèlema. ² Hapènaha kypè noa thama, — Kihi thèpè ka pỳlỳle hamè wahakỳ ayohulu. Thèpè yahi pè uplaa he wèopè ha wahakỳ ha kopanè yalo waha a òkano taali, xumetu a wi.

ÿhÿ a wi ha ai thè tÿkÿonimi xoa. ÿhÿ waha a kuxèplali, waha a poimay. ³ Ai thèpènè wahakÿ wãli he tèhè, “Weti pei waha thè thay kula?” thèpè kuu tèhè hapènaha wahakÿ kua hwÿtÿlayu, “Pata thènè a mãhupu puo, waiha thè kōakomaki,” wahakÿ kuu, – Jesusnè kÿpè noa thama.

⁴⁻⁵ Kÿpè ha aalènè xumetu a wi taapÿlema, peli yo kasi ha a wi òkaoma, peli yo yoka ahete hamè a òkaoma. A kuxapÿ tèhè ai thèpè uplahao winè kÿpè wãlima, — Weti pei waha thè thay kula? Xumetu waha a kuxay kula? – kÿpè wãlima.

⁶ Jesusnè kÿpè ku pihipènaha kÿpè kua hwÿtÿlayoma, ÿhÿ tèhè kÿpè wasunimi he. ⁷ Jesus e ha xumetu a wi hilaaxoapÿkema. Xumetu yaÿpè ha kapixakÿ ha yohokèhenè, Jesus a tÿkÿkema.

⁸ Peli yo hamè pleè thèpènè kapixapè plamay paoma he. Ai thèpènè hutu hamè tihi hanakÿ ha manèhenè hanakÿ pihi kãe plamay paoma he.

⁹ Thèpè palÿahulu wi thèpè xè, thèpè nohao wi thèpè xè, hapènaha pleè thèpèã naki hwama, — “Kamanè yamakÿ noamay! Kama a xi ïhete mãhi! Pata thènè kama e ka xèmèleni a totihi mãhi! ¹⁰ Kami yamakÿ nè pata Tahwi a ka patamoninèha, hwei tèhè hwei a patamu paxio. Tile hamè thè ka kuoni a yai totihi mãhi! Kamanè

yamakÿ noamay!” – Ýnaha thèpè kuma.

¹¹ Ýhÿ tètè Xelusalẽ hamè Jesus a ha kopanè Yai Pata yahi hamè, thèplu wãha ka kule hamè a huma. Yai Pata yahi ũuxi hamè pleè thèpè taay pièkooma. Ýhÿ tètè thè he weya hikilayoma yalo Kama 12 e thèpè xè Pethãnia hamè a yapalayoma.

Hwiku tihi ha Jesus wã hwama.

¹² Ýhÿ thè henaha Pethãnia halanè thèpè ha aalènè Jesus a ohuma. ¹³ Huulanè hwiku wamotima tihi waĩsipè plaha taalema. Tihi hanapè mãhioma yalo hwiku tihi ha Jesus a ikukema, kÿkÿ wakè hètÿpè. Kÿkÿ hètÿma maki kÿkÿ kuonimi, kÿkÿ wakè thè xaali kuonimi xoa yalo. ¹⁴ Ýhÿ tètè hwiku tihi ha hapènaha Jesus a kuma, — Kaho wa tihi ka ki ha wamotima thèkÿ yai lalu kõtaimi! – a kuma. Jesus nosiã huay wihi pè ka pailile thèã hĩilema.

**Yai Pata yahi hamè Jesusnè thèpè yaxuplama,
xaali thè thanimi yalo he.**

¹⁵ Xelusalèi hamè thèpè ha kopanè Yai Pata yahi hamè Jesus a lukèakõolayoma. Ýhamè matihi

pè ka lulaỳ wi thèpè ha taalènè thèpè yaxulema. Kama xineilu e pè ka alamaỳ wi tihi pè ka ki Jesusnè kutalenaha tihi pè haĩplakema, yalo pè wi ka loo wi tihi pè plee haĩplakema. ¹⁶ Matihipè lulatima pè ka ki kama matihipè ihio wi, pè ka maopu wi, ỹhỳ thèpè ka hayua paxio wi kutalenaha Jesusnè thèpè yaxua paxilema. ¹⁷ Ỹhỳ tèhè hapènaha Jesusnè thèpè noa thama, — Wènaha Yai Pata thèã oni kuu tha? Hapènaha, “Hwei Yai Pata yahi a ka ki Yai Pata e ha wã hway wi yahi, plee thèpènè Kamiliha pèã hway paxiopè.” Ỳnaha thèã oni kuu maki kaho wamakỳnè thomomotima yahi wama e kỳ thaplalema, wama thèpè lulaỳ tèhè xinelilu wãloho mãhi wama pè nakaỳ yalo!

¹⁸ Ỹhỳ thèã ha hĩlèhenè Noa huatima pata thèpè xè Yai Pata wasu wi thèã hilamatima pè xè Jesus a yai xèplay pihoma. A yai xèplay pihoma makihi thèpè kĩlima. Jesus thèã ha plee thèpè pihi wènahamoma, kuè yalo Jesus a xèplali he tèhè plee thèpè ixoa hãtholayu ta thèpè pihi ha kunè Jesus a xèplay kĩlima he. ¹⁹ Thè ha weyalènè thèpè kopuhuluma.

Hwiku tihi hilokoxiplalioma.

²⁰ Ỹhỳ thè halu hulu tēhè thèpè hu hulu tēhè, Xelusalē hamè thèpè yapakōo pè, hwiku hi hilokoxi taalema he, hi nasikỳ maki hi sikỳ plec nomalayoma. ²¹ Petèlunè ỹhỳ tihi nè ỹhỳpèlema yalo Jesus e ha wã hwama, – Thèã hilamatima wa, ỹhỳ wa tihi ha taanè. Kaho wanè wa tihi hōximi ka himani tihi nomaa hikilayoma, wènaha tha?

– Petèlu a kuma.

²²⁻²³ Ỹhỳ tēhè hapènaha Jesus a kuma, — Wamakỳ pihi wènahamonomai! Yai Pata thè ha ya thè nakaỳ wi Kamanè thè yai thaplali! Peheti yã hway! Yai Pata wama a yai phipu tēhè, wamakỳ pihi hètỳmu ha maonè hwei hehu kỳkỳ ha hapènaha wã hway tēhè, “Mau u hamè wa kemamua xoaki,” wa kuu tēhè, thè yai kuplali!

²⁴ Wamalēã hĩili! Kaho wa ka peximaỳ wi Yai Pata e ha wa thè nakali tēhè, Yai Pata wa kohipè phipu tēhè thè yai kuplali! ²⁵⁻²⁶ Ỹhỳ maki Yai Pata thè ha kaho wã hway tēhè, kaholiha ai thènè hōximi thè ka thani wa thèã tapo xoao tēhè, ỹhỳ wa thèã hoyaa palỳli. Ỹhỳ tēhè Yai Pata thè ha wã xĩlo hwalayu, Yai Pata thènè aho hōximi thè plec maplamapè. – Ỹnaha Jesus a kuma.

²⁷ Ỹhỳ tềhề Xelusalẽ hamề thềpề kĩa kopema. Yai Pata yahi ũuxi hamề thềpề huulanề noa huatima pề ka patamu wi thềpề xề, Yai Pata wasu wi thềã hilatima pề xề, ai pata thềpề xề Jesus e ha pề ikua kĩakema. ²⁸ Jesus a wãlima he, — Weti peinề wa nosiamaỹ tha, kulenaha wa thapề? Weti peinề wa kohipềmalema tha? – Jesus a wãlima he. ²⁹ Hapềnaha Jesus wã hwaỹ hwỳtỳoma, — Kami yanề wamakỳ wãli palỳo. Kaho wamakỳã huotềhề ỹhỳ tềhề yã xĩlo huotaxio. ³⁰ Weti peinề Xoão Paxisitha a nosiamama tha? Yai Pata thềnề tha? Yanomae thềpềnề tha? – Jesusnề thềpề wãlima.

³¹ Ỹhỳ tềhề pata thềpề ãha thayu xoaoma. Hapềnaha pề noa thayoma, — Huu! “Yai Pata thềnề Xoão Paxisitha a nosiamama,” yamakỳ kuu tềhề ỹhỳ tềhề hapềnaha Jesus a kua hãtholayu, “ỳnaha thề kuề yalo weti pei thề ha tha wama a peheti himanimi tha?” – Jesus a kua hãtholayu. Ỹhỳ maki, — Mã, yanomae thềnề Xoão a nosiamama, – yamakỳ kuu kĩli. ³² Plee thềpềnề hapềnaha pề pihi kuu, “Xoão Paxisitha a ka ki Yai Pata e thềã xĩlo hwaỹ, Yai Pata thềnề a yai nosiamama” ỳnaha thềpề pihi kuu. Kuề yalo “ma, yanomae thềpềnề Xoão Paxisitha a nosiamama”

yamakÿ kuu kĩli paxio, kami yamakÿ ha thèpè hixiolayu yalo. Ỳnaha thè kuè yalo pata thèpèã huokĩlima. – Ỳnaha pata thèpè noa thayoma.

³³ Ỳhÿ tềhè Jesus e ha hapènaha thèpè xĩlo kuma, — Yamakÿ taimi, – pè xĩlo kuma. Ỳhÿ tềhè Jesus wã hwama, — Waleã huaimi yalo kami walèka ximileni ya thề pleè thaimi, – a kuma.

12

Jesusnè thèpè hilamaÿ kōoma peheti thề waotoplamapè.

¹ Ỳhÿ tềhè thèpèã hilamaÿ tềhè peheti thề waotoplamapè Jesusnè hila motima thề thama. Hapènaha a kuma, — Ai wãlo a ka kinè hutu a thama, uhwa mopè tèapè. Kama hutu e he wèopè ha maa mapè lèa he wèkema. Uhwa upè katikaÿ wi thalÿ pleè thama, uhwa upè thaplape he. Kama uhwa e pè thomomaÿ maopè he yano tileo wi a pleè thama, ÿhalanè mamoxatiopè. Ỳhÿ tềhè hutu noamatima thèpè ha nakalènè hutu a thay winè ai thè ulihi hamè a ayoma. ² Thè nè ha tetelènè uhwa

pè ha wakèlènè hutu a thay winè nosiamatima e xèmèlema, kama uhwa e pè koapè.

³ Ỹhynè kama uhwa e pè kōay huma maki hutu noamatima pènè nosiamatima a ha huèlèhenè a yoalalema he. Ỹhỳ tèhè xĩlo a ximia yapakõlema he. ⁴ Ỹhỳ tèhè hutu a thay winè ai nosiamatima a xèmèlema. Hutu noamatimapènè ỹhỳ a plec yoalalema, a yai yoay mãhilalema he, pei he yai ninimalema he. ⁵ Ỹhỳ tèhè ai thè xèmèlema, ỹhỳ thè yai xèplalema he, a nomamalema he. Wãloho mãhi thèpè xèmèlema, ai pè yoalalema he, ai pè nomamalema he. ⁶ Ỹhỳ tèhè hikio thè xĩlo kua xoaoma, kama ihilupè e xĩlo kuoma, kuè yalo ỹhỳ a xèmèlema, a yai nohimay mãhioma maki. Hapènaha a pihi kuma yalo, — ipa ihiluyè a nè kĩli thay hãthoki he, — a pihi kuma yalo.

⁷ Ỹhỳ maki hutu a noamatima pè ka ki hapènaha pè noa thayolayoma, — Hwei Kama ihilupè e paxio, hutu a lĩa pou wi a! Ỹhỳ yama a yai xèplali, ỹhỳ tèhè hutu yama a yai pou nomỹhỳo, — ynaha thèpè kuma. ⁸ Kuè yalo ihilupè e ha huèlèhenè a xèplalema he, ỹhỳ tèhè hutu sipo hamè pei sikỳ waximi hoyalema he. ⁹ Thẽã ha hĩilènè wènaha hutu a thay winè thè thaplali tha? A ha ikukènè kama hutu e noamatima pè yai

xèplali. Pè ha xèplalènè ai thèpè nakaỳ xoa, kama hutu e noamaỳ xaaliopè he.

¹⁰ Hwei wama thèã oni taỳ xoa tha?

Hapènaha Yai Pata thèã oni kuu, “Yano a thay wi pènè maa makỳ ka hoyaleni noa mãhi he tole makỳ yai kuplalioma, ãhỳ makỳ ha kutalenaha yano a kohipèo. ¹¹ Kulenaha Pata thènè thè thama, thè yai totihi mãhi!” thèã oni kuu. – Ýnaha Jesus a kuma.

¹² Xuteu pata thèpènè ãhỳ thèã ha hĩlènè Jesus a huèaỳ pihoma he. Hapènaha thè waotooma yalo. Huu! Jesusnè yamakỳ ãha thay, hutu noamatima thèã thay tèhè. Jesus a huèaỳ pihoma makihì pleè thèpè ha pè kĩlima yalo pata thèpè xĩlo aaxoalayoma.

Jesusnè xineilu thèã thay.

¹³ Thèpè ayoma maki waiha Jesus e ha pata thèpènè Hwaliseu pè xè ai pata thèpè xè pè xèmèlema, Jesus a yakèo taape he. ¹⁴ Jesus e ha ãhỳ thèpè ha waloikènè pèã hwama, — Thèã hilamatima wa, kami yamakỳ ha hapènaha thè waoto. Peheti wã xĩlo hwaỳ, yanomac wa thèpè xi mĩ toplalamapè wa thèã thaimi. Yai Pata peheti wa thèã xĩlo hilamaỳ paxio. Kuè yalo wènaha thè

xaali tha? A ka patamu wi Sesa e ha xineilu yama pè hÿpÿki xa? ¹⁵ Yama pè hÿpÿ nomai tha? – Jesus a wãlima he. Jesusnè ÿhÿ thèpè pihi ùuxi talema yalo hapènaha a kuu hwÿtÿoma, — Weti pei thè ha wale hõle wapaÿ tha? Mõli xineilu xitikali a wi pihi, yama taapè. – ¹⁶ Xineilu thè ha kõlènè, Jesus wã hwaakõlayoma, — Hwei xitikali a ha weti pei pihi thè kua kula? Xitikali a ha oni thè kule weti pei wãha kua kula? — Sesa wãha kua, Kama pihi pleè kua, – thèpè kuu hwÿtÿoma. ¹⁷ ÿhÿ tèhè hapènaha Jesus a kuma, — Kuè yalo patamu wi Sesa e ha kama wa e thè hÿpÿki. Yai Pata thè ha Kama wa e thèpè hÿpÿa paxiki. – ÿhÿ thèã ha thèpè pihi yai wènahamoma.

— **Yai Pata e ulihi hamè yamakÿ lã toayoimi,**
 – **Jesus a kuma.**

¹⁸ ÿhÿ tèhè Jesus e ha Satiseu thèpè ikua nomÿhÿoma. Hapènaha Satiseu pè pihi hõle kuma, “Yamakÿ ha nomalènè yamakÿ lã hoku kõoimi.” ÿnaha thèpè pihi hõle kuma yalo Jesus a wãlima he.

¹⁹ — Hilamatima wa, hapènaha Moises a kuma, “Wãlo a nomalayu tèhè, kama ihilupè e pè

mao tēhè, hepalapè e nè a ka nomalayoni thuè e tèanomÿhÿli, ihilupè e thakepè, ihilupè e kuplopè,” Moises a kuma. ²⁰ Ỹhÿ tēhè Satiseu pènè hapènaha thēã thay nomÿhÿoma. Sexi (7) wālo hepalaayu wi thèpè kuoma. Patalima a ka kinè thuè e tema.

Tema maki ihilupè e mao xoao tēhè a nomalayoma. ²¹ Kuè yalo hepalapè e nè thuè a teanomÿhÿlema. Ỹhÿ kÿpè ha ihilupè e kuo mao xoao tēhè ỹhÿ wālo a plee nomalayoma. Ỹhÿ tēhè ai hepalapè e ha kulenaha thè plee kuplalioma.

²² Hepalapè 7 pènè thuè a poma makihi ihilupè e pè yai kuplonimi. Yakèmè thuè a plee nomalayoma. ²³ Thèpè hokuakōolayu tēhè weti peinè ỹhÿ thuè a pou tha? Hwei ulihi hamè 7 hepalapè epènè thuè a poma yalo. – Jesus e ha thèpè kuma.

²⁴⁻²⁵ Satiseu pè ha hapènaha Jesus a kuma, — Wamakÿ pihi kuu wi thè xaaliimi, Yai Pata wama thēã oni taimi mǎhi yalo. “Yai Pata a kohipè mǎhi,” wama thè plee taimi tiko. Thèpè hokuakōolayu tēhè thèpè lǎa poyuimi. Yai Pata e ulihi hamè āxu pè kulenaha thèpè lǎa kuaÿ, thèpè lǎa poyuimi paxio.

²⁶⁻²⁷ Hokuakōolayu wi thēã ha wamakÿ pihi kuu wi thè yai xaaliimi! Moises wama thēã oni

taimi tha? Huu tihi ka ãxiini tëhè wènaha Moises e ha Yai Pata a kuma tha? “Kami ya ka ki Aplaão Yai Pata ya e, Isaki Yai Pata ya e, Xako Yai Pata ya e,” Yai Pata thè kuma. Hapènaha Yai Pata thènè thèã waotoplamaỳ pihoma. “Awe, yutu ha Aplaão xè, Isaki xè, Xako xè, thèpè nomaa hikilayoma maki thèpè temi kua!” – ÿhÿ thèã waotoplamaỳ pihoma, Moises e ha. Kuè yalo “yamakÿ lãa hoku kõoimi” wamakÿ kuu maki wamakÿ yai yakeo! – Ýnaha Jesus a kuma.

Yai Pata yama a yai nohimaỳ xaaliopè.

²⁸ Yai Pata wasu wi thèã hilatima anè ÿhÿ thèã ha hĩilènè hapènaha a pihi kuma, “awe, Jesus a ka ki wã huò xaali mãhi thale.” Ýnaha a pihi kuma yalo Jesus e ha thè wãli nomÿhÿoma, — Yai Pata wasu wi thèã oni ha weti pei thèã he tole tha, yama thè nosiã huapè? – thèã hilatimanè a wãlima.

²⁹⁻³⁰ Hapènaha Jesus a kuu hwÿtÿoma, — Hapa, noa mãhi he tole thèã ka ki, hapènaha thèã kua. “Kaho wa pihi ùuxi kutalenaha thènè aho Pata, Yai Pata thè ka ki wa yai nohimaỳ. Wa ùuxi ka yailati kutalenaha thènè Yai Pata wa yai

nohimaỳ. Kaho wa pei pihi kutalenaha thènè Yai Pata wa yai nohimaỳ. Ìkali mǎhinè Yai Pata wa nohimaỳ. Kuè yalo Isihaeu theli wamakỳnè wamaleã hĩli! Kami yamakỳ Pata thè, Yai Pata a ka ki, hikio Yai Pata a, mǒli thè xĩlo. ³¹ Ai noa mǎhi thèã nomỳhỳo wi a ka ki hapènaha thè kua, ai wa thèpè plec nohimaỳ paxio.” Ai yayua noa mǎhi he toleo wi thèã kuaimi, hwei thèã yai!
– Ýnaha Jesus a kuma.

³²⁻³³ Jesus e ha wasu wi thèã hilamatima wã hwaa kǒolayoma, — Thèã hilamatima wa, peheti wã hway. Yai Pata mǒli a kua, ai thè yai kuaimi, peheti wã hway. Yai Pata yama a nohimaỳ xaalio tèhè, pihi ũuxi kutalenaha thènè yama a nohimaỳ tèhè, pei pihi kutalenaha thènè yama a plec nohimaỳ tèhè, ìkali mǎhinè yama a nohimaỳ tèhè, ýhỳ thè yai totihi he tole mǎhi. Ai yama thèpè plec nohimaỳ xaalio tèhè thè plec totihi mǎhi! Yai Pata thè ha yalo yama a ìximaỳ tèhè ýhỳ thè he wèaimi, Yai Pata yama a kohipè nohimaỳ wi ýhỳ thè yayi!
– wasu wi thèã hilamatima a kuma. ³⁴ Jesusnè ýhỳ mǒyamè thèã ha hĩlènè, hilamatima e ha hapènaha a kuma, — Kaho wa ka ki Yai Pata ihilupè wa e kuplu ahete, Kaho wanè Yai Pata wa lĩa pata

himaỳ ahete, – a kuma. Ỡhỳ thềã ha thèpè ha kĩilènè Jesus a yai wãli kōonimi he.

**Jesus wã hway nomỳhỳo tềhè hapènaha a kuma,
— Kami Tahwi noti ya e maki Tahwi e he ya
Patamu wi ya yaia, – a kuma.**

³⁵ Yai Pata yahi hamè Jesus a kuo xoo tềhè thèpè hiamama, thèpè wãlima, — Wènaha thè kuè yalo Yai Pata wasu wi thềã hilamatima pènè Cristo, Yai Pata a ka Ximaleni a ka ki, Tahwi ihilupè eã ha hilaỳ tha? Yanomac eã xĩlo hilaỳ tha?

³⁶ Yai Pata thè nè Utupènè Tahwi a pihi ha thamalènè hapènaha Tahwi a kuma,

“Yai Pata thènè ipa Pata thè ha hwei thềã thama, ‘Ipa katehelima poko hamè wa tỳkỳki, Kami yanè wa nềhè ka wãlipu wihi ya thèpè maplamali,’ Yai Pata thè kuma, Cristo thềã thay tềhè,” – Ỡnaha Tahwi a ku hikioma.

³⁷ Hwei thềã ha Tahwinè Cristo a yai Pata himama. Kuè yalo Cristo a ka ki Tahwi noti e kuoma maki a ka yai Patamu wi a yaia, Jesus a kuma. Ỡhỳ thềã thay tềhè wãloho thèpè xi toplalu yomakỳ taoma.

**Hilamatima pènè hõle thèã thama yalo Jesus
thèpè mōyamemalema.**

³⁸⁻⁴⁰ Hapènaha Jesusnè thèã plee thama.
— Yai Pata wasu wi thèã hilamatima thèpè ha
wamakỳ mōyamèò. Thèpè taamu xaali maki thèpè
xaali kuaimi tiko. Hapènaha thèpè kuaỳ yalo.
Thèpè taamamo ha kapixapè lape mǎhio wi kỳkỳ
ha titilèhenè thèpè huatalu, totihi wǎha thape he.
Yai Pata yahi hamè thèpè kuo tèhè totihi mǎhi
tỳkỳotima pè ha ỹhỳ thèpè xĩlo tỳkỳo thale.
Hwesitha thè kuo tèhè pata thèpè tỳkỳotima pè ha
thèpè tỳkỳo thale. Thèpè taamamo ha Yai Pata thè
ha pèã hway tèhè, thèã lapemaỳ puo he. Kulenaha
thèpè hõle xaali taamamo maki, thèpè mamò xatiaỳ
mao tèhè wahati thèpè yǎxaplay tiko, kama yano e
pè toaỳ puo pe he. Kulenaha thèpè kuaỳ wi Yai
Pata thènè pè lĩa nè yai òhotaamali. – Ỳnaha Jesus
a kuma.

**Thuè a ka hamihionè Yai Pata e ha xineilu a
hỳpỳkema.**

⁴¹ Yai Pata thè ha xineilu pè hỳpỳo wi thaly
ahete ha Jesus a tỳkỳoma, xineilu pè titimaỳ taapè.

Wãloho thèpè matihipè mãhioma, ãhÿ thèpènè xineilu wãloho titikema he. ⁴² ãhÿ tètè wahati a ikukema, kama a hõli mãhioma. Kama xineilu e yami mãhioma yalo xitikali wãisipèo wi kÿpè xïlo titia paxikema. ⁴³ Jesusnè kama nosiã huay wihi pè ha nakalènè ãhÿ pè ha wã hwama. — Peheti yã hway. Wãloho thèpè ka kinè xineilu thaly ha xineilu pè titikema maki hwei wahati a hõli maki kamanè thè ka hÿpÿkeni kamiliha thè yai wãloho he tole. ⁴⁴ Hapènaha thè kuè yalo, matihipè mãhio wi thèpènè wãloho thèpè pou yalo wãloho titikema he. ãhÿ maki wahati a ka kinè yami mãhi thè xïlo kuoma maki komi e thè wi titikema, kuè yalo wahati a ka kinè he tole thè hÿpÿkema. — Ýnaha Jesus a kuma.

13

Opi thè lã kuplu wi thèã thama, Jesusnè.

¹ Yai Pata yahi halanè Jesus a ha hwapanè Jesus nosiã huay wi wã hwama, — Hilamatima wa thè ha taanè. Maa mapè yai plee mãhi! Hwei yano

pè yai totihi m̃ahi! – ² Hapènaha Jesus wã hwayè hwýtỳoma, — Awe hwei yanopè totihi, peheti! Ỹhỳ maki hwei maa mapè kuta ka m̃ahilenaha mapè kemali he, ai maa mapè alalao wi mapè hèamaimi he. – Jesus a kuma.

³ Ỹhỳ tềhề Yai Pata yahi ahete hamè, hehu Olihweila hamè, Jesus a lokema. Ỹhamè Jesus a wãli hãthooma he, Petèlu xè, Xiaku xè, Xoão xè, Atèle xè Jesus a wãlima he. ⁴ — Wamale yèmèkamali, wènaha thè nè ha kutralènè kihi yano a wãliali he tha? Weti pei thè kuplu palỳo tha? “Yai Pata yahi e maplamaỳ ahete” yamakỳ pihi kupè, – Jesus e ha thèpè kuma.

⁵ Hapènaha Jesus a kuu hwýtỳoma, — Wamakỳ mỳlaanomai! ⁶ Mỳlamatima wãloho thèpè kuplallo. “Cristo ya” ỹhỳ thèpè hõle kulayu. Wãloho thèpè mỳlamaỳ paxio he. ⁷ Xeyu wi thèã kuo tềhề, thèpè yai ãxuu tềhề wamakỳ kĩlinomai! Kulenaha thè yai kuplu palỳo maki hwei thè ulihi maploimi xoa. ⁸ Thèpè lĩa xeyu kuki, ai ulihi thelipè ka kinè ai thèpè hamè thèpè lĩa ãxuu. Ai ulihi pata thèpènè ai ulihi pata thèpè ha pè lĩa wai ikuki. Ulihi a lĩa yate yatemu kõhipè pièkolayu. Thè ulihi lĩa nè ohia m̃ahia paxilayu. Kulenaha thè

lĩa hõximi kuplu maki, hwei nè õhotaay wi makasi thè xĩlo, – Jesus a kuma.

⁹ Hapènaha Jesus a plee kuma. — Wamakỳ yai mõyamèki! Hapènaha kaho wamakỳ ha thè kuplalio. Wamakỳ ha huèlèhenè Xuteu Pata thèpè ha wamakỳ hilaki he, Xuteu theli pè thouhay wi yano pè hamè wamakỳ xèki he. Wale pihipu yalo ãhỳ ulihi hamè thèpè ka yai Patamu wi thèpè ha wamakỳ uplamali he, wa noa huamopè, ãhỳ tèhè ãhỳ thèpè ha peheti wama thèã weyu paxio.

¹⁰ Kutalenaha thèpè ha Cristo e thèã hilaamay palỳo he, ãhỳ tèhè hwei ulihi a xĩlo maplalio. ¹¹ Wamakỳ huèli he tèhè, Pata thèpè ha wamakỳ hilaamay makihì, wamakỳ kĩlinomai. “Pata thèpè ha wènaha ya kuuli xa?” wamakỳ pihì hètỳmu kunomai. Yai Pata thè nè Utupènè wamakỳ pihì thaamay kuki yalo, Kamanè wamakỳ noa thapènaha wama thèã xĩlo thay! – Jesus a kuma.

¹² Hapènaha Jesus a plee kuma, — Hepalayu wi thèpè maki pè nomỳhylimayu, thèpè lĩa yai xèplayu kuki. Hwỳy e nè ihilupè e plee xèplali. Ihilupè e pè he ha oolènè nỳy e xèplamali he, hwỳy e plee xèplamali he. ¹³ Wamale pihipu yalo plee thèpènè wamakỳ nẽhè wãlipu kuki. ãhỳ maki kamiliha wa pihì makokoti tèhè kami yanè

wamakÿ yai noamèli! ¹⁴ Hwei thèã oni ka ki ha
wamakÿ pihì yai mōyamèo! Yai Pata yahi hamè
hōximì mǎhi thèkÿ ha uplamaikèhenè thèpè kīli ha
māhilèhenè yahi yai taplalèhulu. Kuè yalo wa yai
tokulayu! Xuteia ulihi hamè wamakÿ ka kule, hehu
pè hamè wamakÿ tokulayu! ¹⁵ Yano heaka hamè
wamakÿ ka kule yano ũuxi hamè matihi pè kōaÿ ha
wamakÿ yai lukè nomai! ¹⁶ Hutu hamè wamakÿ ka
kīaÿ wi kapixakÿ kōapè wamakÿ yai yapaÿ palÿo
nomai! ¹⁷ Thèpè ka xÿmÿnapèo wi pè ha xè,
ihilupè e pè ha suu upè kōamaÿ xoa wi thèpè ha
xè ÿhÿ a tèhè thè nè òhotaàÿ wi thè pata kuplalio.
¹⁸⁻¹⁹ Yai Pata thè ha wamakÿ pailiplamamu, ÿhÿ
thè nè òhotaàÿ wi thè kuplu tèhè thè saïo maopè.
Hapènaha thè kuè yalo, ÿhÿ a tèhè thè līa ka
òhotaàÿ wi thè yai māhilayu! Yai Pata thènè hwei
ulihì a thaplayè tèhè kulenaha thè kuplonimi xoa!
Opi a maki kulenaha thè kuplo kōoimi! Thè yai
māhilayu!

²⁰ Yai Pata thènè ÿhÿ thè nè yai òhotaàÿ wi
thè nè līa maplamaÿ mao kunaha pleè thèpè
maplalio, thè yai mǎhi yalo. ÿhÿ maki Kama e ha
Lthè he wèkepènaha thè he ha wèikènè nè òhotaàÿ
wi thè maplalio, Kamanè thèpè ka yaileni pè
pailiplapè nè òhotaàÿ wi thè maplamaÿ.

²¹ Ỹhỳ a tềhề kulenaha thềpềã hwayề tềhề,
 — Hwei Cristo a, – thềpề hỡle kuu tềhề, — Ma,
 kihi a yai! – ai thề kuu tềhề, wamakỳ yai
 mỳlanomai! ²² — Cristo ya, – thềpềã hỡle kuu wi,
 — Yai Pata wawềmatima ya, – thềpềã hỡle kuu
 paxio wi thềpề lĩa pềtu. Ỹhỳ thềpềnề yanomae
 thềpềnề thề thayề tayề ka mahi thềpề lĩa thayề paxio,
 Yai Pata yaino e pề mỳlamapề, thề kuploimi maki.
²³ Kami yanề wamakỳ yềmềkamaỳ, wamakỳ yai
 mỗyềmềopề!

²⁴ Thề nề yai ỗhotaayề wi thề maplalio tềhề
 mothaka wakalaxi thề ka ki thề hãthoho utitiplalio,
 polipa a ka ki thề wakalaxi maplalio. ²⁵ Pilima
 ẫhupề plềlềlayu, tile hamề thềpề ka ki thềpề yati
 yatimolayu. ²⁶ Ỹhỳ tềhề plee thềpềnề Kami ya ka
 Yanomaeplalioni ya yapaỳ taali he, kloke kloke pề
 hamề ya yapaỳ taali he. Wakalaxi mẫhi ya kẫe
 yapalayu, kohipề mẫhi ya kẫe yapalayu.

²⁷ Hapềnaha Ya thề thayề. ẫxu ya pề ximili, ipa ya
 thềpề ka yaileni ya thềpề kỡapề. Ulihi kuta ka
 mẫhi le halanề ipa ya thềpề kỡapề, tile halanề xề,
 ulihi halanề xề.

²⁸⁻²⁹ Hwei wama thềã toayề palỳo ipa thềã yai
 waotoplopề. Hwiku hi hanapề kau hwalayu tềhề
 hapềnaha kaholiha thề waoto, — Awe, wamotima

thèpè lalu ahete, – thè waoto. Ỹhỳ kulenaha opi hwei ulihi thè lĩa maplu wi thè kua paxia. Thè kuplu aheteo tẽhẽ ỹhỳ hõximi thèpè kutalenaha thèpè kuplu palỳo. Ỹhỳ tẽhẽ hapẽnaha wamakỳ pihi xaali kuu. — Awe, Cristo a yapaỳ ahete mãhi, Cristo a pẽtu ahete mãhi, – wamakỳ pihi kulayu. ³⁰⁻³¹ Hwei thẽã peheti. Hwei ulihi hamè ipa thèpè xoao tẽhẽ hõximi thèpè lĩa kuplallo. Hwei ulihi thè maplu maki, tile hamè thèpè ka kule thèpè maplu maki Kami yã hway wi thè yai maploimi mãhi!

³² Ỹhỳ maki hwei hõximi thèpè lĩa ka kuplu wi thè wakala ka ki thè taimi mãhi he. Ẽxu pẽnè thè plee taimi he. Kami Yai Pata Ihilupè yanè ỹhỳ wakala ya thè taimi paxio. Yai Pata thènè ỹhỳ wakala thè xĩlo tay! ³³ Wamakỳ yai mõyamèki, wamakỳ nè taoti! Kami ya yapaỳ wi wakala wama thè yai taimi yalo.

³⁴ Hwei thẽã kulenaha Kami ya yapaỳ kõo wi thè kuplallo. Ai thè ulihi hamè wãlo a huu pihio. A huu mao xoa tẽhẽ kama solala e pè nosiamay piẽku. Peli yo nakè ha ai thè lèamay, ỹhỳ nakè noamatimanè wãlo thè yapaỳ kõo wi thè nè tapopè a lèamay. ³⁵ Kuè yalo peli yo nakè noamatima kulenaha wa mamò yai xatitiki! Kami ya yapaỳ wi

wa thè taimi yalo wa mōyamèki! Weyate ya yapayè hãtho, titi hlýký tètè hãtho, halu hulu tètè hãtho, wakala tètè hãtho. Kaho wa yai taimi yalo wa pihi mohotoplo nomai, wa mio nomai! Wa mamò xatitiki! Hwei thèã ka ki ha kaho wamaký ha yã hwayè, pleè thèpè ha yã pleè hwayè paxio! Wamaký mamò yai xatitiki! – Ýnaha Jesus a kuma.

14

Sitaxi Pethania hamè thuè a nè Jesus a Pata himayè.

¹ Polakatai thè nè ha kuplalènè Xuteu pènè Pasikoa a nè uwè lĩa thayè kōoma he. Pão lasio wi pè ka wayè wihi thè lĩa kãe thayè kōoma he. Yai Pata thè ha noa huatima pata thèpè xè, Yai Pata wasu wi thèã hilamatima pè xè Jesus a huèayè pihio hãthooma he, a xèplayè pihio he. ² Hapènaha pè noa thayolayoma, — Ýhý maki hwei Pasikoa a kuo xoaò tètè yama a huèmanomai, pleè thèpè nè hixio tikolayopè, thèpè nè waithèlimoa tikolayopè, – pè noa thayoma.

³ Sitaxi Pethania hamè lèplao wi Simão yano

e ha Jesus a kuo tëhè thèpè iyama. Thèpè iyay tỳkỳo tëhè Jesus e ha thuè a ikukema. Lĩlĩlè upè kalu mǎhio wi upè kǎe ha ikuikènè, mamaka ha kaloplalènè Jesus he hamè upè lèaxoakema.

⁴⁻⁵ Thèpè ka tỳkỳo wi thèpè ha ai pè ha xuhulumolanè thèpè noa thayolayoma. “Huuu! Kihi upè wǎliapèalema! Upè ha lulaỳ kunoha xineilu wǎloho mǎhi thè ha tènè hōlio wi thèpè yai wǎloho mǎhi thèpè nè pailiplapè!” Kuè yalo thuè a kohipè wasuma he.

⁶ Ỹhỳ maki hapènaha Jesus a kuma. — Kua hikia! Weti pei thè ha thuè anè thè ka thani wama thè hōximi himay tha? Kamanè totihi mǎhi thè yai thama yalo! ⁷ Kaho wamakỳ ha hōlio wi thèpè kupla nèhè mǎi, kuè yalo ỹhỳ wama thèpè pailiplay pihio tëhè wama thèpè pailiplali. Ỹhỳ maki Kami ya ka ki hwei ulihi hamè kaho wamakỳ ha ya lĩa tete kuoimi. ⁸ Hwei thuè anè totihi thè thama. Ya nomay mao xooa tëhè, maa ma pèka ha ya sikỳ waximi titiplay mao xooa tëhè lĩlĩlè upènè hwei thuè a nè wale he lèplay hikioma.^d

^d ***Makos 14:8** thèã waotoplopè hwei wa thèã oni taay: Ỹhỳ a tëhè Xuteu pènè kama thèpè ha nomalènè maa ma pèka hamè sikỳ waximi titiay xooa mao tëhè lĩlĩlè upènè sikỳ lièma.*

⁹ Peheti yã hwayè. Hwei thuè anè thè ka thani thèã yai maploimi. Hwei ulihi kuta ka mãhilena hamè Jesus Cristo thèã weyu he tèhè thuè anè thè ka thani thèã thay paxio he.

¹⁰ Õhỳ tèhè Xutas Isikalioxi nè Jesus a nomÿhÿlimapè noa huatima pata thèpè ha a ikokema. Jesus nosiã huay wi 12 thèpè kuoma, Xutas Isikalioxi a ka ki nosiã huay wi e kua paxioma. ¹¹ Noa huatima pata thèpènè Xutas wã ha hĩlèhenè pè xi toamãhitalioma. Xutas e ha xineilu a lĩa hÿpÿma he. Kuè yalo Xutasnè Jesus a noa lĩa waxuay wi thè ulihi hètÿma, thè wakala pleè hètÿma.

Pasikoa a nè uwè thay he, Jesus a nè uwè thay he.

¹² Pão lasio wi thè hapa wayè he tèhè, Pasikoa a nè uwè thay he tèhè, ohwelia a xèplayè he tèhè, Jesus nosiã huay wihi thèpèã hwama, — Weti hamè Pasikoa yama thè thay paxiopè tha, Kaho

wanè Pasikoa wa nè uwè wapè? – Jesus e ha thèpè kuma.^e

¹³⁻¹⁴ Kuè yalo Jesus nosiã huay wi polakatai kypè xèmèlema. Hapènaha thè kypè noa thama, — Kihi sitaxi hamè wahakỳ ayu, ai wãlo thènè mau upè pihi kãe maopu pao, ÿhỳ thè mỳpalayu tèhè wahakỳ nokaaxoaki. A hwakèpè ha ÿhỳ yahi yai ka pole ha, wahakỳã hwalayu. Hapènaha wahakỳ kulayu, “Hilamatimanè wa wãlima, ‘Weti hamè ai thè plokeo wi thè kua kula? Pasikoa yama a lĩa way wi, Kami ya xè, ipa nosiã huay wihi pè xè, weti hamè ai thè ploke kua tha?’ ÿnaha wahakỳ kulayu.”¹⁵ ÿhỳ tèhè tile hamè ai thè plaukuo wi thè noa waxuki, ÿhamè tỳkỳo wi thekỳ xè, mesa

^e *Makos 14:12* thèã waotoplopè hwei wa thèã oni taay: Pasikoa a nè uwè thay wi weti pei thè tha? Hapènaha thè kua. Moises a tèhè Exitu ulihi hamè Isihæu theli pè nè õhotaay kuo tèhè Yai Pata thènè hapènaha pè noa thama. Ohwelia pè xèplamay pihima. Ohwelia a tẽ tẽ pènè peli yoka kasikỳ ha tẽ tẽ pè yãheahwýtymay pihima. Ìè tẽ pè leo wi yano pè ha ãxu a waitheli hayukema. Ìè tẽ pènè Yai Pata thènè Xuteu pè noamama, kama ihilupè wãlo thè hapa ka keplaleni thèpè noamama. ÿhỳ thè henaha Yai Pata thènè Isihæu theli pè kutalenaha pè hukèlema. Ei ÿhỳ thèã pihi taa taamapè Pasikoa a nè uwè thamay pihima, Yai Pata thènè.

xè, thèpè kua hikia. Ỹhamè yamakỳ iyapè
wamotima waha thèpè paaki, – Jesus a kuma.

¹⁶ Ỹhamè thè kypè aaxoalayoma. Jesus a ka
kuhenèha thè kua xaali māhioma. Pasikoa a wapè
he wamotima thèpè thapỳma, thèpè paakema.

¹⁷ Weya māhi tèhè Jesusnè thèpè kãe
kopema, kama nosiã huay wihi 12 thèpè pailioma.

¹⁸ Mesa ha thèpè iyay tèhè, Jesus wã hwalayoma,
— Peheti yã hway, wale lĩa nomỳhylimay wi
hõyamè thè nèkèa, yahakỳ plee iyay makule wale
lĩa nomỳhylimay, – Jesus a kuma. ¹⁹ Thèpè
xuhulumoaxoatalioma. Jesus e ha pèã wãli wãlima,
— Kami ya tha? – thèpè wãlima.

²⁰ — Kaho 12 wamakỳ ha thè pailia. Hwei
mau husi kule thè ha pão yaha plee ytỳay makule
wale noa lĩa waxuay. ²¹ Kami ya ka
yanomaeplalioni ya ka ki ya lĩa xèplayè he, ynaha
Yai Pata thèã oni kuu waoto yalo. Wale xèplali
makihi wale noa lĩa ka waxuay wi ỹhỳ thè ka ki a
nè õhotaamāhiki. Ỹhỳ a hakỳ keplayè mao kunaha a
xĩlo totihi tao, – Jesus a kuma.

²² Pè iyay tèhè Jesusnè pão a ha tènè Yai
Pata a xi ãhete himama. Ỹhỳ tèhè pão a
hoyoplalema, kama nosiã huay wihi pè ha topolènè

hapènaha a kuma, — Wa thè tei, wa thè way, pei ya sikỳ nè uwè, — a kuma.

²³ Mau husi ha tèa ha nomỳhỳlènè Yai Pata a xi ìhete himay kōoma. Kama e pè topoakōlema, u koay nomỳhỳoma he. ²⁴ Jesus wã hway kōoma, — Hwei pei ya ìè nè uwè. Pei ya ìè pè ha hwalènè wamakỳ noamay tay wi, Yai Pata thèã ka wèani thèã ka ki, thè yai kuplalio, wãloho thèpè noamapè, — Jesus a kuma.

²⁵ — Peheti yã, hwei uhwa ya upè lĩa koay hayo kōoimi. Opi xĩlo, ya waoto patamu tèhè ya upè xĩlo koay kōo, — Jesus a kuma. ²⁶ Thèpè ha amoamolènè hehu Olihweilas hamè thèpè aaxoalayoma.

Petulunè thè lĩa thay wi Jesusnè thèã thama.

²⁷ — Plee wamakỳnè wale taplalèhulu, — Jesusnè pè noa thama. — Hapènaha Yai Pata thèã wawèmatima pènè thè oni kuu hikioma yalo, “Ohwelia Noamatima ya xèplali tèhè ohwelia pè tokulayu.” Thèã oni kuu hikioma. ²⁸ Ỳhỳ maki Yai Pata thènè ya ha hokua kōoplamalènè Kalileia ulihi hamè wamakỳ taakōli. — Jesus a kuma. ²⁹ Ỳhỳ tèhè hapènaha Petèlu a kuma, — Mã, ai thèpè nè

wa taplalèhulu maki kami ya yai tokuimi! – Petèlu a kuma. ³⁰ Kuma maki Jesus wã hwama, — Petèlu, peheti yã, hwei thè tii tèhè kalaka wã hwalayu. Kalaka wã hway kōo xoao mao tèhè, 3 hwesis hapènaha wã lĩa kuuti, “Mã Jesus ya taimi, Jesus e ha ya nokao wi ya imi,” 3 hwesis wa lĩa kuu tiko. – Jesus a kuma. ³¹ Petèlu wã kohipè hwaakōlayoma, — Mã, wale kãe xèpla makihi, “Jesus ya taimi,” ya lĩa kuimi! – a kuma. Ỹhỳ kulenaha plee thèpè ku paxioma.

**Kesemani ulihi hamè Jesus a xuhulumoa
mãhilayoma, kama e ha thè lĩa kuplu wi thè
waotoma yalo.**

³² Kesemani ulihi ãha kule hamè thèpè ha kopanè Kama nosiã hway wihi pè ha Jesus wã hwama, — Hweha wamakỳ loapalyki, Yai Pata thè ha yã hway pihio palỳo, – e kuma.

³³ Petèlu xè, Xiaku xè, Xoão xè Jesusnè pè ha nakalèhulunè a xuhulumoa mãhilayoma, a pihi wehe mãhioma. ³⁴ Kama 3 thèpè pailio wi thèpè ha Jesus wã hwama, — Ya xuhulumu mãhi, xuhulunè ya mōli nomaỳ pihio. Hweha wamakỳ lãatiki, wamakỳ mamō xaatitiki, – a kuma.

³⁵ Jesus waĩsipè a he tolehulu wi maxita hamè a mohe poa ha m̃hikènè Yai Pata thè ha wã xuhulu hwama. A lĩa nè ka òhotaay wi thè plahamay pihima. ³⁶ Hapènaha a kuma, — Hwapaa, kaho wanè wa thè thay tay mao wi thè kuaimi. Hwei ya lĩa nè ka òhotaay wi wa thè plahamali. Ýnaha kami ya pihi ku maki kaho wanè wa thè peximay wi wa thè xĩlo yai thaplali, – Yai Pata thè ha Jesus a kuma.

³⁷ Wã ha hwalènè 3 nosiã huay wi thèpè ka pailioni pè ha a yapalayoma. Thèpè mia ha taalènè Simão Petelu e ha Jesus wã hwalayoma, — Simão, wa mia tikoia kula? Ya nè tetenimi maki, 1 hora a xĩlo kuplalioma maki, wa mia tikokema tha? ³⁸ Wa lãatiki, Yai Pata thè ha wã hwati, ai hõximi thènè wa yapèkay maopè. Wa ùuxi ka yailati thè xi haalihi maki wa siky yãxi paxio, – Jesus a kuma.

³⁹ Ýhý tèhè Jesus a yapaakõlayoma, Yai Pata thè ha wã hway kõoma, a kuu palyopènaha a kuu kõoma. ⁴⁰ Ýhý 3 thèpè ha Jesus a waloa ha kõikènè pè mia taakõalema, pè mama kasiky hute m̃hioma yalo. Jesus e ha thèpèã hwaaniami, thèpè xuhulumu m̃hioma yalo mamakai thèpè kuotima.

⁴¹ Yai Pata thè ha Jesus wã hway kõo wi thè nè teteplu mai ha a waloakõkema. A waloa ha

kōikènè wã hwama, — Wamakỳ mioti kula?
 Wamakỳ wãximi holuti kula? Ýnaha thè nè kua
 hikiplalioma! Ya ka Yanomaeplalioni ya ka ki
 wale lĩa nomÿhÿliaÿ wi thè kua hikiplalioma.
 Hwei tètè hōximio wi thèpènè wale huèli he.
⁴² Wamakỳ hokutalio! Yamakỳ hu! Ya lĩa
 nomÿhÿlimaÿ wi thè ahetu hikia, – Jesus a kuma.

Jesus a huèlema he.

⁴³ Ýnaha Jesus a ku tètè, Jesus nosiã huay
 paxio wi Xutas wãha kuo winè wãloho mãhi thèpè
 kãe huimama, poo pè kãe, anomae pè kãe huimama
 he, pata thèpènè pè xèmèlema yalo he. Noa
 huatima pata thèpè xè, Yai Pata wasu wi thèã
 hilamatima thèpè xè, Xuteu pata thèpè xè Jesus a
 napè xèmèlema he. ⁴⁴ Pè waloo mao xoa tètè
 Xutasnè Jesus a noa lĩa waxu yalo thèpè noa
 thama, — Awe, kami yanè yanomae ya thè
 mamakakỳ puhay wi ÿhÿ wama a huèli, ÿhÿ wama
 a utulèhulu, – ÿnaha Xutasnè thèpè noa thama.

⁴⁵ Jesus e ha thèpè kãe ha waloikènè Jesus e
 ha Xutas a nomÿhÿli ikokema. Jesus e ha wã
 hwama, — Ipa Pata thè, – a kuma. A ha kulènè
 mamakakỳ nomÿhÿli puhama. ⁴⁶ Jesus a

huèaxoalema he, a utulèhuluma he. ⁴⁷ Ai thè uplao aheteo winè Jesus a nè yuaỳ pihio yalo po anè a manèkema, noa huatima pata thè solala e yomaka pakekeplalema.

⁴⁸ Thèpè waithèli hu wi thèpè ha Jesus wã hwama, — Ya hakỳ thomumu kunaha poo wa pè ha pulaponè, anomae wa pè ha pulaponè wale napè xĩlo ikuo. ⁴⁹ Waoto mãhi hamè Yai Pata thè yahi hamè ya thèã hilamaỳ xi kata wãlipi. Ya thèã hilamaỳ tèhè wale napè nèma ikuo. Yai Pata thèã oni kupènaha wamakỳ kuaỳ xaali hikio, – Jesus a kuma.

⁵⁰ Ỹhỳ tèhè Jesus nohi e pè kutalenaha pè tokuokema, a taplalèhuluma he. ⁵¹ Jesus e ha hia thè nokaoma. Kapixakỳ akathahu wi kỳkỳ halopoma. ⁵² Ỹhỳ a huèmaỳ he tèhè kỳkỳ hayuplalioma, kuè yalo mãlo a tokulayoma.

⁵³ Noa huatima a pata ka mãhi e yano ha Jesus a kãe ikokema he. Noa huatima kutalenaha thèpè ka patamu wi pè xè, Xuteu pata thèpè xè, Yai Pata wasu wi thèã hilatima thèpè xè pè plee yootoo paoma.

⁵⁴ Jesus e ha Petèlu a hu hèama plahai hamè. Noa huatima a pata ka mãhi e yano ha Petelu a walokema. Ỹhỳ yano sipo hamè noa huatima solala

e pè kuo wi hamè wakè a kuo pè ha Petelu a pomoma. ⁵⁵ Noa huatima pata thèpè xè, ai Xuteu pata thèpè xè Jesus a xèplamaÿ pihio yalo he, thèã hètÿma. ⁵⁶ Hõximi thèã hètÿma makihi thèã kuonimi. Wãloho thèpè mĩi hõlemoapèlayoma maki thèã hõle waotooma. — Awe, ÿnaha Jesus a kuu kupèle, – ai thè kuma maki, – kami yanè yãa plee hĩilia paxilema, – ai thè kuu pailio ha maonè thèpè xiã titihoma.

⁵⁷⁻⁵⁸ ÿhÿ tètè hapènaha ai thèpè kãe hõle kuu paxioma. — Hapènaha Jesus a kuma, “Hwei Yai Pata e yahi a ka ki kami yanè ya thè wãliali. Yai Pata e yano thaplalema makihi kami yanè ya thè wãliali. Ya thè ha wãlialènè 3 thè titi ha kuplalènè tute ya thè thaplali. Imikÿnè ya the thaplanomai ya yano uplaapèmaki,” ÿnaha Jesus a kuma, – thèpè hõle kuu paxioma. ⁵⁹ ÿnaha thèpè hõle kuma maki thèã thaa totihiplanimi he, thèpèã hõle pièkuu puoma.

⁶⁰ ÿhÿ tètè noa huatima a pata ka yai a ha uplaikènè Jesus a wãlima, — Kaho wã hwaÿ hwÿtÿoimi tha? Wa noa huoimi tha? Kaho wãha thay makihi wã huoimi tha? – Jesus e ha a kuma.

⁶¹ Kuma maki Jesus wã huonimi, a siã wai kuo puotima. Noa huatima a pata ka yainè Jesus a

wāli kōoma, — Cristo wa tha? Yai Pata Ximano wa e tha? Yamakỳ hukèapè? A totihi ka Yai Ihilupè wa e tha? – e wālima.

⁶² — Awe, ỹhỳ ya, – Jesus e kuma. — Opi ya ka yanomaeplalioni ya ka ki wamale taakōali, Yai Pata thè kohipè ka yai katehelima e poko hamè wamale tỳkỳa taali. Kloke kloke pè hamè wamale ithuu taali, – Jesus a kuma.

⁶³⁻⁶⁴ Jesus wā ha hīlènè noa huatima a pata thè hixioxoalioma. A hixiolayoma yalo kama kapixa e kỳ ha kakaaxoaplalema. Ỹhỳ tèhè wā hwama, — Wènaha wamakỳ pihi ku paxio tha? Weti pei thè ha Jesus a hōximi thay taali wihi yama thèpè nakali xa? Jesus a ka ki Pata wā hōle yai hiluu hikia, wènaha wamakỳ pihi ku paxio tha? – noa huatima a pata thè kuma.

Plee thèpènè Jesus a xèplamay pihima he.

⁶⁵ Jesus a kuxuhama he. Jesus mamoku ha òkapohènè imi puuxinè a xèma he. A ha xèhenè pèã hwama, — Weti peinè wa xèy kuha? Wa thèã ha xaaliplalènè, – pè kuma. Sotatu pènè a plee xèma he.

— **Jesus ya taimi, – Petèlu a kuu tikooma.**

⁶⁶⁻⁶⁷ ÿnaha thè ha kualanè Petèlu a ka ki noa huatima a Pata ka mǎhi yano sipo hamè a uplaa xoaoma. Nosiamatima thuè anè wakè ha Petèlu a pomu ha taalènè a nè ÿhÿpèlema. Kuè yalo Petèlu e ha thuè wǎ hwama, — Jesus e ha, Nasale theli a ka ki ha kaho wa plee pailioma, – a kuma. ⁶⁸ ÿhÿ tètè Petèlu wǎ maihama, — Huu! Kaho wǎ hway wi ya thèã taimi mǎhi! – a ha kunè a plahaxoalayoma. ÿhÿ tètè kalaka wǎ pèa xoatalioma. ⁶⁹ Thuè a nè Petèlu a uplati taalema yalo ai thèpè ha thuè wǎ hwaa nomÿhÿlayoma, — Kihi a ka ki Jesus nokatima a paxio! – a kuma. ⁷⁰ ÿhÿ tètè Petèlunè ÿhÿ thèã hõle himaÿ kōoma. Thè nè waĩsipè ha tetelènè wakè ha ai thèpè ka uplao paxio wi pè ka kinè Petèlu e ha pèã hwaa nomÿhÿlayoma, — Kaho wa ka ki Jesus e ha wa yai nokao paxioma! Kalileia ulihi theli kahikÿã ha wǎ hway yalo! – pè kuma.

⁷¹ ÿhÿ tètè Petèlu wǎ xuhulumu hwaapèlayoma. Hapènaha a kuma, — Peheti yǎ hway, kami ya ka ki ÿhÿ ya thè yai taimi mǎhi, – a hõle kuu tikooma. ⁷² Kulenaha a ha kulènè kalaka wǎ pèa kōtalioma. ÿhÿ tètè pihi hamè Jesus wǎ ka

kuni thèã pèa kōtalioma, — Kalaka wã kua kōo
mao xoaò tèhè kaho wanè 3 wale taimi himilia
tikoli, – thèã pètalioma. Ỹhỳ tèhè Petèlu a
ỹkỳlayoma.

15

**Xuteu theli pata thènè Homa theli Patamu wi e
ha, Pilathos e ha Jesus a hilakema he,
a xèplamapè.**

¹ Hena mãhi tèhè noa huatima Pata thèpè xè,
Xuteu theli pata thèpè xè, Yai Pata wasu wi thèã
hilamatima thèpè xè, ai pata thèpè xè, ỹhỳ thèpè
noa komi thayolayoma. Pè noa ha thayonè Jesus a
ōkaplalema he. A ha òkaiplalèhenè Pilathos Homa
theli pè ha a ka patamu wi e ha a òkano hilakema
he.

² — Kaho Xuteu theli Pata wa tha?
– Pilathosnè Jesus a wãlima. — Awe, kaho wanè
wa thèã xalilayè hikia, – Jesus e kuma. ³ Noa
huatima pata thèpènè Jesus wãha hōximi thay
mãhioma he. ⁴ Thay mãhioma yalo he Pilathosnè
Jesus a wãlima, — Kaho wa noa huoimi tha? Kaho

wāha thay māhi he, – Pilathos e kuma. ⁵ E kuma maki Jesus wā huonimi. Wā huoimi ha Pilathos a pihi wènahamoma.

⁶ Yano kohipè ha thèpè ka titile Pasikoa a kuo tèhè Pilathosnè mōli thè hwamāli. A nakaỳ wihi ŷhỳ thè hwamāli. ⁷ Palapasi xè, ai thèpè xè pè ònokaẽoma yalo ŷhỳ yano kohipè hamè pè titioma. Kama pè patamu pihio nomỳhỳoma yalo pè patamu wi pè xèplay pihio, pè ixolayoma yalo pè titioma yano kohipè hamè. ⁸ Pilathos e ha plec thèpèã hwama: — Yano kohipè ha ai wa thè kohipèpu wi wa thè hwaakōmāli, – Pilathos a noa thama he.

⁹ — Hwei Xuteu Pata ya thè hwamāli xa? – Pilathosnè thèpè wālima. ¹⁰ Jesus e ha noa huatima pata pè pihi mī wayoplu puo yalo Pilathosnè Jesus a nè ohote thama, a temi hwamay pihio. ¹¹ Pilathosnè a temi hwamay pihio maki noa huatima pata pènè thèpèã hilamay pièku māhioma yalo he Palapasi a temi xīlo nakama he.

¹² — Hwei Xuteu Pata wama wā ka hilay wi e ha wènahā ya thè thay paxio xa? – Pilathosnè thèpè wālima. ¹³ — Huu tihi hamè wa ha xatimakènè wa xèplali! – Pilathos e ha pèã naki kua hwỳtỳlayoma.

¹⁴ — Wènaha wamakỳ pihi kuu kula? Hõximi thè thay kalè maoni? – Pilathos a kuma maki wã huanimi he. — Wa pihi kae xatimaki, wa xèplali! – pè ìkali xïlo kuu he xioploa. ¹⁵ Pilathosnè thèpè xi lïa toplalamaỳ pihio yalo inokole Palapasi a temi ha hwamalènè Jesus a si yoaplamalema, a xèplapè he, a xatimapè he.

¹⁶ A patamu wi e yano ãuxi hamè, yano pleeo wi hamè, sotatu pènè Jesus a hilakema he. Ỹha sotatu pè plee ikukema, pè ha nakayolènè. ¹⁷ Jesus e ha thèpè patamu wi thèpè kapixapè titikema he. Thèpè patamu wi thèpè he ka yohopu wihinaha ỹhỳ thè hõle uwèmaỳ he ha, mÿsikỳpè thotho ha tiaplalèhenè Jesus a he yohokema he.

¹⁸ Jesus a wayèmaỳ he ha a nè ìkaỳ he ha, — Awe, kaho Pata wa yai, Xuteu theli Pata thè yai, – sotatu pè hõle kuma. ¹⁹ Huu tihi pènè Jesus he ha xèhenè a kuxuhama he. Mãhekokoko pè ha hitiliplaikènè thèpè mohe hõle pooma, — Kaho wa Pata, wa pihipu, – pè hõle kuma. ²⁰ Jesus a ha yahatualèhenè thèpè patamu wi thèpè kapixa pè ha kõlehenè kama kapixakỳ titimaỳ kõoma he. Ỹhỳ tèhè Jesus a lïa xèplay yalo he, a lïa xatimaỳ yalo he, a kãe aakõlayoma.

Jesus a yaumakema he.

²¹ Simão wãha kuo wi Sileni theli a ka ki ulihi halanè a huimama. Ỹhỳ thè hayuaỳ tềhè xatimaỳ wi tihi maomakema he. Simão ihilupè e kỳpè kuoma, Alexatèli xè, Huhwo xè e kỳpè kuoma. ²² Kokotha wãha ka hilaỳ wihi hamè, pei he mãlo ãha ka hilaỳ paxio wihi hamè Jesus a hilakema he. ²³ Uhwa upè hamè nini maplamaỳ wi upè ha nikelekèhenè, Jesus e ha upè koamaỳ pihoma makihi Jesusnè upè koanimi. ²⁴ Pleku mokakỳnè Jesus a ha xatimakèhenè Jesus kapixa e kỳ toama he. Sotatupènè soxi a ha thahenè, yaiayu wi thè ha thaplalèhenè ỹhỳ e ha kỳ hỳpỳkema. ²⁵ Mothoka a tileplu tềhè a xatimakema he.

²⁶ Nomamaỳ wi a heaka hamè a mohoti thè ka thani thèã yètèmakema he. Ỹhỳ maki Jesus a heaka hamè oni a yètèmake wi hapènaha thè oni xĩlo kuma, “Hwei Jesus Xuteu theli Pata thè,” thè oni xĩlo kuma. ²⁷ Jesus e hamè thomumu wi thè kỳpè xatiapailimakema he, thè kỳpè hwỳtỳtỳmakema he. ²⁸ Hapènaha Yai Pata thè oni ku wi thè kua xaaliplalioma, “Thèpè mohotio wi thèpè kulenaha kama a kua paxia,” ònaha thè oni kuu hikioma.

²⁹ Thèpè hayuhayè wi thèpènè Jesus a yahatuama he, thèpè he ha yāy yāy monè thèpèã hwama, — Xelusalē hamè Yai Pata yano wa līa kata wāliani, 3 thè nè titi ha kuplalènè tute wa yano līa kata thani. ³⁰ Ỹhỳ wa kutanè wa ha hukèlènè wa itholayu, – ỳnaha pè kuma.

³¹ Noa huatima pata thèpè xè, Yai Pata wasu wi thèa hilatima thèpè xè Jesus wāha thayè paxioma he, — Ai thèpè pailiplama maki kama a pailiplamu tamoimi paxio. ³² Cristo wā hilu yalo, Isihæu theli Pata wā hilu yalo yama ithou taayè. Yama a ithuu taali tèhè, haixopè, yamakỳ pihi kupè. – Ỳnaha pè noa thayoma. Jesus e ha thè kypè xatio ka pailioni kypynè Jesus wā wayomapyè paxioma.

Jesus a nomalayoma.

³³ Mothoka a yōloa māhiplu tèhè ulihi a ka kutalenaha titi titi a pata ithopalioma. Waiha thè ha weyalènè, 3 olas a kuo tèhè titi a maplalioma.

³⁴ Ỹhỳ 3 olas a kuplu tèhè ãkalinè Jesus wā hwalayoma, — Eloi Eloi lama sapakithani? Ipa Yai Pata, ipa Yai Pata, wènaha wa pihi ha kulènè wale taplayè kula? – a kuma.

³⁵ Jesus a ahete hamè thèpè uplao wi thèpènè Jesus wã ha hĩilèhenè hapènaha thèpè kulayoma, — Jesusnè Elias a nakaỳ ta, – thèpè pihi hõle kulayoma. ³⁶ Wãlo thènè uhwa upè naxio wi upè ha usio wi thè ha ètèkènè, hu tihi ha thè ha hĩikènè, Jesus pei kahikỳ ha totokema u ususapè. — Hwei tèhè Elias yama a ikuo taaỳ, yama a ithomaỳ taaỳ, – a kuma.

³⁷ Jesus ìkali mãhi wã ha lãamolènè a wĩxia maaxoatakema. ³⁸ Ỹhỳ tèhè Yai Pata e yahi hamè kapixakỳ thethe mãhio wi kỳkỳ lèo wi kỳkỳ kakaplalioma, kỳkỳ kakaa ithoa mãhiaxoakema. ³⁹ Jesus a palỳkỳ kuopè hamè sotatu a pata uplao winè Jesus wã hĩilema yalo a nomaỳ ha taalènè wã hwatalioma, — Awe, hwei a ka ki Yai Pata ihilupè e yai kuo noa, – a kuma.

⁴⁰ Plahai halanè thuè thèpè mamò xatio paxioma. Ỹhamè Malia Matalena wãha kuo wi a pleè kuoma, ai Malia a xè, Malia ihilu e kypè xè Xose wãha kuo wi, kama oxelima Xiaku a xè, Salome a xè, ỹhỳ thèpè mamò pleè xatio paxioma.

⁴¹ Ỹhỳ thuè thèpènè Jesus a pailiplama, Kalileia ulihi hamè a huatalu tèhè. Xelusalẽ hamè Jesus a hu tèhè thuè pè ka nokaoni pè mamò pleè xatioma, pè wãlohooma.

Maa makỳ ha Jesus e sikỳ titikema he.

⁴²⁻⁴³ Ỹhỳ thè henaha sapatumu wi thèpè si wai kuo wi thè lĩa kuplu. Kuè yalo thè ha weyalènè Alimateia ulihi theli thè, Xose wãha kuo wi a kili ha maonè, Pilatos e ha a ikoaxoakema. Pilatos e ha Jesus pei sikỳ nakalema. Xose a ka ki a pihi mōyamèo wi thè kuoma, pata thè kuoma, Xosenè hwei ulihi hamè Yai Pata a yai waoto patamu thè nè tapotima. ⁴⁴ Jesus lope mãhi a nomalayoma yalo Pilatos a pihi ha hètỳmonè, sotatu a patamu wi a ha nakalènè, Jesus a wãximi wãlima. ⁴⁵ Sotatu a patamu winè wãha wãximi thay nomỳhỳo ha Xose e ha Pilatosnè pei sikỳ hỳpỳkema.

⁴⁶ Xosenè kapixakỳ lapeo wi kỳkỳ, totihi mãhio wi kỳkỳ ha lululènè Jesus a wãximi ithomalema. Ỹhỳ kỳkỳnè Jesus a ha haloplalènè maa makỳ ha a titikema. Pèka hwao wi ha maa pata ma hehukema. ⁴⁷ Malia Matalena wãha kuo wi xè, Malia Xose nỳy e xè, maa makỳ ha Jesus a titia taapỳlema.

16

Jesus a hokuakōlayoma!

¹ Thè sapatumu wi thèpè si wai kuo wi thè wakala ha maplalènè Malia Matalena wāha kuo wi a, ai Malia Xiaku nỳy e ka ki xè, Salome a xè, līoli upè ha lululènè Jesus pei sikỳ he lialapè thèpè ikukema. ² Tomiku a tēhè, hena māhi tēhè, a titikepe he ha mothoka a huimaỳ tēhè thèpè ikuahenakema. ³ Thèpè noa thayu kǎe aheto huluma, — Peli yo yoka ha maa ma ka hehuo wi weti peinè ma plahamalepè tha? – thèpè noa thayu kǎe ahetoma.

⁴ Thèpè ha aheteikènè maa ma pata pulumano taalema he, kasikỳ hamè ma pata plahao hikioma. ⁵ Maa makỳ ha thuè thèpè ha lukèlènè, ai thè taaletayoma. Kapixakỳ au mǎhio wi kỳkỳ ha a titioma, kỳkỳ lape mǎhioma, hia pihi kulenaha thè kuoma. Kasikỳ hamè, katehelima poko thè ka kule hamè a tỳkỳoma. Thuè thèpè kiliamǎhilalioma.

⁶ Thèpè wasuma, — Wamakỳ kilinomai. Hwei Jesus Nasale ulihi theli a xatimakema makihi, waha a hètỳ maki, hōyamè a kuaimi. A temi hoku a hikilayoma! Jesus a waximi plaki wihi waha uno

ploke taày! ⁷ Wamak̀y yapatalio, Jesus nosiã huaỳ wihi waha thèpè yèmakamaỳ, Petelu a xè.

Hapènaha wa kuu, “Kalileia ulihi hamè Jesus a pal̀ya hikikema. Ỹha wama a taali, ỳnaha Kamanè wamak̀y noa thaỳ hikioma.” Ỳnaha wa kuu, – hia a kuma.

⁸ Lope m̃hi thuè thèpè tokulayohuluma, thèpè pihi hèt̃yumu m̃hioma, thèpè kili m̃hi k̃e yati yatimoma. Kili axi wainè thèpèã hwaplonimi.

⁹ Tomiku a kuo tèhè Jesus a temi hokua ha k̃lènè Malia Matalena e ha a hapa ikokema, a hapa taamolayoma. Ỹh̃y e ha 7 ̃xu pè ka hoyaleni pè ka titioni, Jesusnè pè ka yaxuleni, ỹh̃y Malia a.

¹⁰ Jesus e ha thèpè ka pailioni, ỹh̃y thèpè ỹk̀y xoao tèhè, thèpè xuhulumu xoao tèhè Malianè pè yèmakamama. ¹¹ Malianè Jesus w̃ha temi thama, — Jesus ya temi taalema, – a kuma maki a h̃le himama he.

¹² Ỹh̃y tèhè ai thè k̀pè ha Jesus a taamo nom̀ỳh̀layoma, ulihi ploke hamè thè k̀pè huu tèhè. A taamolayoma maki Jesus sik̀y yayuaplalioma yalo lope a nè ỳh̀pèap̀ynimi, waiha x̃lo. ¹³ Ỹh̃y k̀pènè Jesus a nè ha ỳh̀pèlènè thèpè kuo he weyày wi thèpè yèmakap̀ynom̀ỳh̀yoma maki h̃le thèã pihii k̃oma he.

¹⁴ Ỹhỳ thè tỳkỳ hamè Kama nosiã huay wihi 11 thèpè iyay tèhè a taamoanomỳhỳlayoma. Thèpè pihi xaalploimi himama. Ai thèpènè Jesus a temi taahikialema makihi, — a temi hokuakōolayoma, – thèpèã kuma makihi, hõle thèã pihi he yatioma yalo he thèpè pihi xaalploimi himama.

¹⁵ Ỹhỳ tèhè thèpè noa thama, — Thè ulihi ka kutalenaha hwei totihi wa thèã weyu, plee thèpè ha wa thèã hỳpỳki. ¹⁶ Kamiliha thèpè pihi ha kuikènè, ỳhỳ thèpè he ñhomamu tèhè Yai Pata thènè ỹhỳ thèpè noamèli. Ỹhỳ maki wale pikiaỳ wihi thèpè ka ki Yai Pata thènè thèpè pikili, thèpè nè òhotaamali. ¹⁷ Kamiliha thèpè pihi ka kukeni hapènaha Yai Pata thènè thèpè lĩa thaamay kuki. Kami Jesus yã nè ãxu pè ka hoyaleni pè lĩa yaxuplay he. Kahikỳã tay mao wi kahikỳã lĩa hwaapèlayu. ¹⁸ Olu kuku lĩa teli he. Waio wi upè koali he tèhè thèpè lĩa hõximaploimi. Thèpè ka pèy wi pè ha pei imikỳnè thèpè ha hupahenè thèpè lĩa halolayu. – Ỳnaha Jesus a kuma.

¹⁹ Pata Jesus wã huay ha hulaplalènè Yai Pata thènè Jesus a kōalema. Kama e ulihi hamè Yai Pata katehelima poko hamè Jesus a tỳkỳa xoakema. ²⁰ Ỹhỳ tèhè Jesus nosiã huay wihi 11 thèpè ka ki ulihi kuta ka mǎhilena hamè thèpè huu

Makos 16

pièkoma, Jesus thèã weyope he. Pata Jesusnè thèpè yai pailiplalema, yanomae thèpènè thèpè thay tày ka ma hi thè thaplampè, Jesus thèã ha weyolèhenè thèã peheti himape he.